

Svensk utgåva

Meddelanden och upplysningar

femtioåttonde årgången

14 augusti 2015

Innehållsförteckning

I Resolutioner, rekommendationer och yttranden

YTTRANDEN

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

EESK:s 506:e plenarsession den 18–19 mars 2015

2015/C 268/01	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Det befintliga systemet för att garantera livsmedelssäkerhet och tryggad livsmedelsförsörjning i EU samt möjligheterna att förbättra det (yttrande på eget initiativ)	1
2015/C 268/02	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Smarta öar (yttrande på eget initiativ)	8
2015/C 268/03	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om EU-samarbete om energinäten (yttrande på eget initiativ)	14
2015/C 268/04	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Den hållbara utvecklingens roll och det civila samhällets involvering i fristående avtal om EU-investeringar med tredjeländer.	19

III Förberedande akter

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:s 506:e plenarsession den 18–19 mars 2015

2015/C 268/05	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken – En investeringsplan för Europa [COM(2014) 903 final] och Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för strategiska investeringar och om ändring av förordningarna (EU) nr 1291/2013 och (EU) nr 1316/2013 [COM(2015) 10 final – 2015/0009 (COD)]	27
---------------	---	----

2015/C 268/06	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: Bedömning av den ekonomiska styrningen – Rapport om tillämpningen av förordningarna (EU) nr 1173/2011, (EU) 1174/2011, (EU) 1175/2011, (EU) 1176/2011, (EU) 1177/2011, (EU) 472/2013 och (EU) 473/2013 [COM(2014) 905 final]	33
2015/C 268/07	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 om Europeiska socialfonden, vad gäller en ökning av det inledande förskottet till operativa program som får stöd från sysselsättningsinitiativet för unga [COM(2015) 46 final]	40
2015/C 268/08	Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd mot följderna av tillämpning av extraterritoriell lagstiftning som antas av ett tredjeland, och åtgärder som grundar sig på eller är en följd av denna lagstiftning (omarbetning) [COM(2015) 48 final – 2015/0027 (COD)]	45

I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

YTTRANDEN

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 506:E PLENARSESSION DEN 18–19 MARS 2015

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Det befintliga systemet för att garantera livsmedelssäkerhet och tryggad livsmedelsförsörjning i EU samt möjligheterna att förbättra det

(yttrande på eget initiativ)

(2015/C 268/01)

Föredragande: Igor ŠARMÍR

Den 27 februari 2014 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén i enlighet med artikel 29 A i tillämpningsföreskrifterna till arbetsordningen att utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

Det befintliga systemet för att garantera livsmedelssäkerhet och tryggad livsmedelsförsörjning i EU samt möjligheterna att förbättra det.

Facksektionen för jordbruk, landsbygdsutveckling och miljö, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 5 mars 2015.

Vid sin 506:e plenarsession den 18–19 mars 2015 (sammanträdet den 18 mars 2015) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 181 röster för, 9 röster emot och 17 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) uppskattar att livsmedelssäkerhet hör till Europeiska unionens prioriteringar och att ett stabilt system för att garantera livsmedelssäkerheten har införts. Det är särskilt glädjande att ansvaret för livsmedelssäkerheten i EU sedan 2002 faller på ett specialiserat organ, Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa), som förfogar över de nödvändiga resurserna för att bedöma säkerheten hos de produkter som släpps ut på den europeiska marknaden.

1.2 EESK anser att Efsa sedan sitt inrättande har bevisat sin kompetens. Efsa spelar obestridligen en mycket viktig roll när det gäller att förebygga hälsorisker i Europa. Tack vare Efsa har EU ett av de bästa systemen för skydd av folkhälsan i världen. Eftersom folkhälsan är ett ytterst känsligt ämne och konsumenternas förtroende är en viktig fråga för Efsa är det emellertid nödvändigt att fortsätta att undersöka möjliga förbättringar av det befintliga systemet, framför allt med tanke på de nya frågor som forskningen ger upphov till. I detta syfte vill EESK lägga fram några förslag.

1.3 Öppenhet i förfarandet för bedömning av nya produkter, kemiska och andra, som är avsedda att införas i livsmedelskedjan är helt klart en viktig förutsättning för att konsumenterna ska ha förtroende för systemet och de bedömda produkterna. EESK anser att vissa förbättringar är möjliga på detta område. De föreskrivna undersökningar som läggs fram av tillverkarna och som ska bevisa att en produkt inte är skadlig offentliggörs t.ex. inte i vetenskapliga tidskrifter. Forskarvärlden får dessutom inte systematiskt tillgång till rådata från dessa undersökningar, utan i flera fall åberopar man öppet affärshemligheter. Kommittén är övertygad om att detta inte är juridiskt riktigt, eftersom data från föreskrivna undersökningar enligt Efsa självt inte är konfidentiella.

1.4 EESK uppmanar kommissionen att ta initiativ till lämpliga ändringar av den berörda lagstiftningen, så att det föreskrivs att de relevanta föreskrivna undersökningarna och rådata från dessa undersökningar systematiskt ska offentliggöras på Efsas webbplats efter att myndigheten har utfört sin expertbedömning.

1.5 EESK välkomnar de initiativ som Efsa tagit på senare tid för att offentliggöra information proaktivt.

1.6 Myndigheten har tidigare hamnat i blåsväder på grund av intressekonflikter hos några av dess experter. Kommittén ställer sig positiv till de insatser som Efsa under 2012 gjort för att normalisera situationen. Vi manar dock till fortsatt vaksamhet med tanke på hur extremt känslig denna aspekt av den officiella bedömningen är.

1.7 Efsas arbete kompliceras av att det finns vetenskapliga undersökningar där resultaten tydligt har påverkats av finansieringskällan och skulle kunna ge upphov till häftiga kontroverser. EESK rekommenderar Efsa att ägna detta fenomen särskild uppmärksamhet. Den vetenskapliga litteraturen är nämligen en viktig referenspunkt för bedömningsförfarandet.

1.8 EESK välkomnar de stora insatser som Efsa sedan flera år gjort för att öka förståelsen av blandningars verkan och utveckla nya metoder som kan användas i bedömningsförfarandet. Vi uppmanar myndigheten att genomföra dem så snart som möjligt.

1.9 EESK rekommenderar försiktighet vid tillämpningen av principen om att "dosen gör giftet" eftersom en betydande del av endokrinologerna sedan 20 år har lagt fram bevis för att det för de s.k. hormonstörande ämnena inte är dosen som är avgörande utan tidpunkten för exponeringen. Dessa nya rön beaktas ännu inte i regelverket, något som redan har framhållits i en nyutkommen rapport från Europaparlamentet ⁽¹⁾.

1.10 EESK rekommenderar kommissionen att efter samråd med endokrinologsamfundet fastställa en förteckning över produkter som kan påverka utvecklingen av det endokrina systemet negativt. EESK uppmanar kommissionen att tillämpa försiktighetsprincipen på ämnena i denna förteckning i avvaktan på att man når samförstånd i forskarvärlden om huruvida de utgör en hormonell risk eller är ofarliga.

1.11 Införseln av skadegörare och sjukdomar från tredjeländer kan få mycket allvarliga konsekvenser för producenterna och konsumenterna i EU. Strängare gränskontroller, tillämpning av ömsesidighetsprincipen och politisk vilja från de europeiska myndigheternas sida är oumbärliga för att säkerställa systemets samstämmighet.

1.12 EU måste se till att dra nytta av ett handelssystem som inte sänker garantierna i fråga om livsmedelssäkerhet för EU-medborgarna. Översynen av regelverket för växtskydd och djurhälsa utgör ett tillfälle att förbättra genomförandet av kontrollsystemen, tillämpa dem på ett enhetligt sätt och förhindra negativa sociala, miljömässiga och ekonomiska konsekvenser.

1.13 EESK anser att man måste säkerställa fullständig spårbarhet för livsmedel "från jord till bord" (även importerade livsmedel) så att konsumenterna kan välja de som håller en viss kvalitet och uppfyller de säkerhetsnormer som gäller i EU.

2. Allmänna kommentarer

2.1 I detta yttrande behandlas två ämnen som är något olika men som har en gemensam nämnare: att försäkra det europeiska samhället att de tillgängliga livsmedlen är säkra. Å ena sidan ägnas den första delen åt det nuvarande systemet för bedömning av nya produkter som är avsedda att införas i livsmedelskedjan, och å den andra är syftet med den andra delen att lyfta fram vissa problematiska aspekter av den internationella handeln med jordbruksbaserade livsmedel såväl för jordbrukarna som för konsumenterna och medborgarna i allmänhet.

2.2 Livsmedelssäkerhet är en av EU:s officiella prioriteringar, och på det institutionella planet är den helt klart väl tryggad av kommissionen och Efsa. Det är obestridligt att hanteringen av de mikrobiologiska riskerna kan anses vara fullständigt under kontroll. Under 1900-talet har det emellertid tillkommit kemiska risker utöver de mikrobiologiska riskerna, och där är situationen inte lika tydlig.

⁽¹⁾ Europaparlamentets resolution av den 14 mars 2013 om skydd av folkhälsan mot endokrinstörande ämnen [2012/2066(INI)].

2.3 Under de senaste sextio åren har mer än hundra tusen nya molekyler, syntetiska kemiska produkter, släppts ut i naturen. Ändå har enbart en försumbar andel av dessa produkter (1–2 %) varit föremål för en utvärdering av de eventuella riskerna för människors hälsa⁽²⁾. Detta är bland annat oroväckande om man ser till livsmedelssäkerheten. Förutom de ämnen som kommer in i livsmedelskedjan direkt (livsmedelstillsatser, bekämpningsmedelsrester eller plast) och som i princip omfattas av bedömningsförfarandet, finns det nämligen andra ämnen som kan hamna i den via jord, luft och vatten.

2.4 Efter att ha använts och konsumerats under mer eller mindre lång tid har ett antal syntetiska kemiska produkter redan dragits tillbaka från marknaden på grund av att deras toxicitet och/eller cancerframkallande egenskaper bevisats vetenskapligt (se t.ex. punkt 2.5). Andra produkter har dock ännu inte förbjudits, trots att det finns mer eller mindre välgrundade vetenskapliga misstankar. Det är därför fullständigt berättigat att ställa sig frågan om vilken kopplingen är mellan befolkningens exponering för dessa nya syntetiska kemiska produkter å ena sidan och den exponentiella ökningen i industriländerna i antalet fall av cancer och neurodegenerativa sjukdomar samt sterilitet, diabetes och fetma å den andra.

2.5 EU har infört ett stabilt system för att förebygga risker i samband med att nya produkter, kemiska och andra, kommer in i livsmedelskedjan. På det institutionella planet ansvarar kommissionen (GD Hälsa och livsmedelssäkerhet) för riskhanteringen, medan Efsa, det EU-organ som är behörigt på teknisk nivå, ansvarar för riskbedömningen. Genomförandet av det nya systemet har redan gett vissa resultat som är betryggande för konsumenterna: Till exempel minskade antalet tillåtna bekämpningsmedel i EU radikalt mellan 2000 och 2008 (från 1 000 till 250) till följd av ingående bedömningar. Samtidigt bekymrar denna utveckling jordbrukarna, som börjar drabbas av bristen på verksamma ämnen som gör att de kan bekämpa skadegörare. Paradoxalt nog är många av de verksamma ämnen som är förbjudna i EU tillåtna i tredjeländer som exporterar sina produkter till den europeiska marknaden.

2.6 Det finns visserligen ett tillförlitligt system, men erfarenheterna av dess funktionssätt har visat att vissa aspekter av expertbedömningen kan förbättras ytterligare, särskilt med tanke på att nya vetenskapliga rön och deras kommersiella tillämpningar ofta medför nya utmaningar för bedömningsförfarandet. Dessa utmaningar berör både systemet och metoden.

3. Möjligheter att förbättra systemet för bedömning av nya produkter som förekommer i livsmedel

3.1 Efsas bedömning bygger på en vetenskaplig undersökning som bör visa att den berörda produkten är ofarlig. Enligt den gällande lagstiftningen ska denna referensundersökning läggas fram av sökanden, dvs. det företag som vill släppa ut produkten på marknaden. Detta är dock inte en särskilt förtroendeingivande aspekt, eftersom resultaten av vetenskapliga undersökningar kan vara radikalt olika beroende på finansieringskällan (se punkt 3.4). Emellertid innehåller de EU-bestämmelser som tillämpas av Efsa villkor som ska följas vid genomförandet av dessa undersökningar samt mekanismer för det fortsatta bedömningsförfarandet i syfte att uppväga den tendens som beskrivs i föregående mening.

3.2 En annan problematisk aspekt i bedömningsförfarandet är sekretessen kring dessa föreskrivna undersökningar, som verkar kontroversiell: Undersökningarna offentliggörs inte i vetenskapliga tidskrifter, och rådata skyddas ofta som "affärshemligheter", vilket hindrar forskarvärlden från att avge ett andra expertutlåtande⁽³⁾. Vi förstår att det är nödvändigt att skydda data och uppgifter om nya produkter som skulle kunna avslöja antingen produkternas sammansättning eller deras framställningsmetod som affärshemligheter. Detta är dock inte fallet när det gäller data från föreskrivna undersökningar, som bara återger försöksdjurens reaktion på intag av de undersökta produkterna. Med tanke på att det i detta fall inte är motiverat att ge data skydd som affärshemligheter med hänsyn till tillverkarnas legitima intressen⁽⁴⁾ anser EESK att detta bruk är oskäligt och begär en ändring av lagstiftningen så att rådata från föreskrivna undersökningar systematiskt ställs till forskarvärldens förfogande (på myndighetens webbplats) efter att Efsa har utfört sin expertbedömning.

⁽²⁾ Denna bedömning har, oberoende av varandra, gjorts av Vincent Cogliano från Internationella centrumet för cancerforskning (IARC) och av Andreas Kortenkamp, chef för centrumet för toxikologi vid University of London.

⁽³⁾ Till exempel ställdes rådata från den föreskrivna undersökningen om den genetiskt modifierade majsens MON 863 inte till forskarvärldens förfogande förrän efter ett beslut av en tysk domstol 2005, och i januari 2013 hotade företaget Monsanto Efsa med rättsliga åtgärder "för att ha avslöjat affärshemligheter", sedan Efsas direktör, efter påtryckningar från media och en del av forskarvärlden, lagt ut data om majsens GM NK 603 på internet.

⁽⁴⁾ Enligt Efsa självt är data från de föreskrivna (referens)undersökningarna inte konfidentiella.

3.3 Efsa är ett offentligt organ som har inrättats för att göra oberoende vetenskapliga expertbedömningar av nya produkter som förekommer i livsmedel. Tidigare har dock Efsa fått utstå kritik på grund av intressekonflikter hos vissa av dess experter. För det mesta var de samtidigt konsulter för ILSI⁽⁵⁾. EESK uppskattar att Efsa under 2012 gjorde en kraftinsats för att åtgärda detta problem, så situationen därefter har normaliserats. Med tanke på denna aspekts känslighet rekommenderar EESK fortsatt vaksamhet.

3.4 I sitt bedömningsarbete konsulterar de behöriga organen även undersökningar inom det berörda området som har offentliggjorts i den vetenskapliga litteraturen. Det har dock visats att resultaten av vetenskapliga undersökningar kan vara radikalt olika beroende på finansieringskällan⁽⁶⁾. Forskarnas oberoende är en förutsättning för systemets hållbarhet, och Efsas uppgift försvåras av att man måste skilja mellan vetenskapliga undersökningar som håller hög nivå och undersökningar vars värde är tvivelaktigt på grund av metodfel eller andra fel.

4. Möjligheter att förbättra metoden i förfarandet för bedömning av potentiellt farliga produkter

4.1 Metoden för att bedöma kemiska produkter som kan förekomma i livsmedel bygger på den s.k. Paracelsus-principen. Denna princip lyder: "Allting är gift och ingenting är utan gift; endast dosen gör giftet". För varje produkt räcker det således med att fastställa ett "acceptabelt dagligt intag" (ADI). Med andra ord kan det stora flertalet nya produkter intas dagligen, förutsatt att den fastställda mängden inte överskrids.

4.2 Under flera århundraden kunde tillämpningen av Paracelsus-principen betraktas som tillförlitlig. De nya syntetiska ämnen som sedan flera årtionden ingår i livsmedel utgör dock en ny utmaning och omöjliggör en blind tillämpning av denna princip.

4.3 Det största problemet rör enskilda personers kosthantering. Konsumenterna känner nämligen inte alls till att det finns ett "acceptabelt dagligt intag" och de kan därför inte kontrollera, inte ens i teorin, att de inte överskrider den "tillåtna" mängden av ett visst ämne, som kan förekomma i flera livsmedel som intas dagligen⁽⁷⁾. I verkligheten är detta begrepp mycket vetenskapligt och tekniskt, och tillämpningen av det är förbehållen en snäv krets av specialister.

4.4 Den mänskliga organismen exponeras inte bara för ett enda kemiskt ämne, utan för ett stort antal bekämpningsmedelsrester, plaster och livsmedelstillsatser som förekommer i kosten. ADI fastställs dock bara individuellt för varje kemiskt ämne, utan att hänsyn tas till en möjlig kumulativ eller till och med synergistisk effekt. Tyvärr är denna effekt långt ifrån rent hypotetisk: Flera undersökningar har nämligen redan visat att den sammantagna verkan av flera ämnen, där tester av ämnena var för sig inte har påvisat något problem, kan få allvarliga konsekvenser⁽⁸⁾.

4.5 De organ som har ansvar för att bedöma potentiellt farliga produkter, såsom Efsa och FDA i Förenta staterna, har i flera år studerat den kumulativa och synergistiska effekten, men resultaten av deras ansträngningar har ännu inte omsatts i bestämmelser⁽⁹⁾, och detta hänger samman med de vetenskapliga svårigheterna och komplexiteten i denna uppgift. Efsa förklarar dock att man befinner sig ganska nära den punkt där de vetenskapliga rönen på detta område kan omsättas i bestämmelser, och EESK uppmanar Efsa att göra detta så snart som möjligt.

⁽⁵⁾ ILSI (International Life Science Institute) är en lobbyorganisation för multinationella företag inom lanbrukskemi, livsmedel och bioteknik såsom Coca-Cola och Monsanto. Efter en rapport från revisionsrätten (särskild rapport nr 15/2012), där man visade på bristande tydlighet i hanteringen av intressekonflikter inom Efsa, sköt Europaparlamentet våren 2012 upp sitt beslut om att bevilja Efsa ansvarsfrihet för budgeten för år 2010 till andra behandlingen i väntan på kompletterande upplysningar om myndighetens policy för intressekonflikter.

⁽⁶⁾ Se t.ex. Frederick vom Saal & Claude Hughes, "An extensive new literature concerning low-dose effects of bisphenol-A shows the need for a new risk assessment", *Environmental Health Perspectives*, vol. 113, augusti 2005, s. 926–933.

⁽⁷⁾ Det konstgjorda sötningsmedlet aspartam finns t.ex. i 6 000 olika produkter.

⁽⁸⁾ T.ex. Sofie Christiansen, Ulla Hass et al., "Synergic disruption of external male sex organ development by a mixture of four antiandrogens", *Environmental Health Perspectives*, vol. 117, nr 12 december 2009, s. 1839–1846.

⁽⁹⁾ År 2006 medgav kommissionsledamoten med ansvar för jordbruk på en fråga från Europaparlamentsledamoten Paul Lannoye att det fanns en lucka i lagstiftningen när det gäller bedömningen av blandningar. Sedan detta medgivande har dock inga betydande framsteg gjorts.

4.6 Slutligen har Paracelsus-principen ifrågasatts på grund av fenomenet med de s.k. hormonstörande ämnena. Dessa är ämnen som har en tendens att imitera funktionssättet hos hormoner, för det mesta det kvinnliga könshormonet östrogen. Enligt en betydande del av endokrinologerna har dessa ämnen ofta skadlig verkan när organismen exponeras för mängder som är betydligt lägre än ADI, och det är inte ens möjligt att fastställa ett tröskelvärde under vilket de inte skulle vara skadliga⁽¹⁰⁾. Man har visat att i fråga om hormonstörande ämnen är den avgörande variabeln inte dosen utan tidpunkten för exponeringen. I detta fall är den farligaste perioden när individens endokrina system håller på att utvecklas (i fosterstadiet, under den tidiga barndomen och under puberteten). Ett annat särdrag för hormonstörande ämnen är att deras toxicitet kan visa sig flera år eller t.o.m. flera årtionden efter exponeringen.

4.7 Ett stort antal ämnen, både naturliga och syntetiska, betraktas numera som hormonstörande av endokrinologerna. Många av dessa återfinns regelbundet i livsmedel. Det handlar t.ex. om flera bekämpningsmedel, dioxiner, PCB och ftalater, men den livligaste diskussionen avser i dagsläget förpackningsmaterialet bisfenol A⁽¹¹⁾.

4.8 Man har visat att hormonstörande ämnen är en avgörande orsak till den oroväckande minskningen i mäns fertilitet (något som har konstaterats sedan andra världskriget) och till den kraftiga ökningen i testikel- och prostatacancer hos män och bröstcancer hos kvinnor samt andra allvarliga sjukdomar⁽¹²⁾.

4.9 De behöriga europeiska organen, dvs. Efsa och GD Hälsa och livsmedelssäkerhet, tvekar att vidta åtgärder som med kraft rekommenderas av endokrinologerna, eftersom det skulle råda delade meningar inom forskarvärlden om den skadliga verkan av mycket låga doser⁽¹³⁾. En stor del av de forskare som bedriver egen forskning inom endokrinologi anser emellertid att också mycket låga doser av ämnen som de har konstaterat vara hormonstörande har mycket farlig verkan, framför allt på gravida kvinnor och små barn. För dem handlar det om ett etablerat faktum som har bevisats genom "tusentals vetenskapliga studier"⁽¹⁴⁾, medan verkan av mycket låga doser för Efsa bara är en enkel hypotes.

4.10 Efter en uttömmande rapport⁽¹⁵⁾ beställd av GD Miljö, där endokrinologernas ståndpunkt bekräftas, uppmanade GD Hälsa och livsmedelssäkerhet i oktober 2012 Efsa att undersöka kriterierna för att definiera hormonstörande ämnen och bedöma lämpligheten hos de befintliga testmetoderna på området. Detta arbete har dock ännu inte slutförts, och kommissionen föreslår för närvarande bara en färdplan med riktmärken för en definition av hormonstörande ämnen⁽¹⁶⁾. Själva uppgiften har alltså skjutits upp till slutet av 2016.

4.11 Endokrinologsamfundet har flera gånger förklarat att det inte instämmer i Efsas och andra rådgivande organs eller tillsynsmyndigheters ståndpunkt om hormonstörande ämnen. Exempel på detta är särskilt konsensusuttalandet från det amerikanska sällskapet för endokrinologi, där mer än 1 000 endokrinologer är medlemmar⁽¹⁷⁾, det internationella symposiet i Berlin i september 2012 och den s.k. Berlaymont-deklarationen från maj 2013⁽¹⁸⁾. Alla som undertecknade denna deklaration var sakkunniga som aktivt publicerar arbeten inom ämnet och enligt dem var det angeläget att man i EU:s lagstiftning börjar ta hänsyn till de kunskaper som byggts upp under årens lopp. Till exempel måste man enligt de senaste bestämmelserna om bekämpningsmedel från mars 2013 utföra tester för att undersöka om en ny produkt är bl.a. mutagen men inte dess inverkan på hormonsystemet. Detta visar att endokrinologernas oro fortfarande tas långt ifrån på allvar av de behöriga myndigheterna.

⁽¹⁰⁾ 2013 *Berlaymont Declaration on Endocrine Disruptors*.

⁽¹¹⁾ År 2008 förbjöd Kanada försäljning av nappflaskor med bisfenol A, och 2011 gjorde EU detsamma. I Frankrike är det sedan den 1 januari 2015 förbjudet att använda bisfenol A i alla produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel. Detta förbud motiverades av ett vetenskapligt yttrande från den nationella myndigheten ANSES. Den 21 januari 2015 offentliggjorde Efsa ett yttrande enligt vilket bisfenol A vid nuvarande exponeringsnivåer inte utgör någon hälsorisk för konsumenter i någon åldersgrupp.

⁽¹²⁾ Europaparlamentets resolution av den 14 mars 2013 om skydd av folkhälsan mot endokrinostörande ämnen [2012/2066(INI)], skälen A och C, samt 2013 *Berlaymont Declaration on Endocrine Disruptors*.

⁽¹³⁾ Efsa hänvisar bl.a. till det symposium som man anordnade i Bryssel i juni 2012, där experterna i endokrinologi bara utgjorde en minoritet av deltagarna.

⁽¹⁴⁾ Påstående framfört av den amerikanske endokrinologen Frederick vom Saal vid den internationella konferensen i Berlin i september 2012.

⁽¹⁵⁾ Andreas Kortenkamp, Olwenn Martin, Michael Faust, Richard Evans, Rebecca McKinlay, Frances Orton och Erika Rosivatz, "State of the art assessment of endocrine disrupters", slutrapport, 23 december 2011.

⁽¹⁶⁾ Kommissionens färdplan "Defining criteria for identifying Endocrine Disruptors in the context of the implementation of the Plant Protection Product Regulation and Biocidal Products Regulation", juni 2014.

⁽¹⁷⁾ Evanthia Diamanti-Kandarakis et al., "Endocrine-disrupting chemicals: an Endocrine Society scientific statement", *Endocrine Reviews*, vol. 30, nr 4, augusti 2009, s. 293–342.

⁽¹⁸⁾ Se fotnot 10.

4.12 EESK anser att det är angeläget att man i lagstiftningen börjar ta hänsyn till de kunskaper som har byggts upp inom endokrinologin och instämmer på så sätt i Europaparlamentets ståndpunkt⁽¹⁹⁾. Även om det råder delade meningar inom forskarvärlden i bred bemärkelse borde den ståndpunkt som en stor del av endokrinologsamfundet intar vara mer än tillräcklig för att åtminstone tillämpa försiktighetsprincipen på ämnen som av endokrinologer erkänts vara hormonstörande.

5. Internationell handel: skadegörare och sjukdomar i jordbruket

5.1 Världshandelsorganisationen (WTO) kräver att dess medlemmar ska föra förhandlingar om att fortsätta handeln med jordbruksprodukter och att underlätta den genom en kraftig och gradvis sänkning av det inhemska stödet och skyddet av deras produkter i syfte att främja en allt större liberalisering.

5.2 På en alltmer liberaliserad världsmarknad där handeln med växtprodukter intensifieras och ökar till följd av de handelsavtal som EU ständigt sluter med tredjeländer blir risken för att nya skadegörare och sjukdomar införs allt större.

5.3 De europeiska producenterna är mycket bekymrade och oroliga över nya skadegörare som i många fall är mycket farliga och hittills inte har förekommit i Europa. I vissa fall skulle deras förekomst och spridning kunna leda till en kraftig minskning i produktionen av olika europeiska grödor, särskilt föga utbredda grödor, och orsaka svåra ekonomiska förluster för producenterna.

5.4 Oberoende av det hot som de innebär mot jordbruket när det gäller vissa grödor leder förekomsten av främmande skadegörare eller sjukdomar till ökade produktionskostnader för de europeiska jordbrukarna och följaktligen till minskad lönsamhet för deras jordbruksföretag. Dessa gissel kan dessutom få allvarliga ekonomiska, miljömässiga och sociala konsekvenser i hela Europa.

5.5 Som ett aktuellt och talande exempel som tydligt och ovedersägligt visar hur allvarligt detta problem är vill vi nämna fallet nyligen med import av citrusfrukter från Sydafrika. Under den senaste säsongen lossades i europeiska hamnar ett betydande antal sändningar sydafrikanska citrusfrukter som var smittade med en farlig svamp, *Guignardia citricarpa*, som orsakar svartfläcksjuka. Denna patogen upptäcktes närmare bestämt i 35 sändningar av importerade citrusfrukter från Sydafrika.

5.6 Detta fall visar hur EU:s slapphet utsätter 500 000 hektar mark i unionen avsatt för odling av citrusfrukter för fara, eftersom det inte finns någon effektiv behandling för att utrota denna sjukdom. Ett utbrott skulle få ytterst svåra ekonomiska, miljömässiga och sociala konsekvenser genom att äventyra försörjningstryggheten.

5.7 Även om det i vissa avseenden innebär en förbättring av rådets direktiv 2000/29/EG av den 8 maj 2000 om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen⁽²⁰⁾, tar man i förslaget till nya bestämmelser om växtskydd fortfarande inte upp vissa aspekter av avgörande betydelse, vilket gör att många av de största problemen ännu inte fått någon lösning.

5.8 Man bör även framhålla att produktionsvillkoren för livsmedel som importeras från tredjeländer inte är desamma som de som gäller i EU. Dessa länder tillåter användning av många växtskyddsmedel som inte är tillåtna i EU, gränsvärdena för högsta tillåtna resthalter (MRL) är högre än de som tillåts i Europa och de sociala villkoren och arbetsvillkoren skiljer sig från dem i Europa, vilket gör att det skydd som de erbjuder är lägre eller t.o.m. obefintligt.

5.9 Ur de europeiska konsumenternas perspektiv bör man framhålla den påtagliga skillnaden ur säkerhets- och spårbarhetssynpunkt mellan utländska produkter och EU-produkter.

⁽¹⁹⁾ Se fotnot 1.

⁽²⁰⁾ EGT L 169, 10.7.2000, s. 1.

5.10 I den gällande lagstiftningen begränsas och inskränks användningen av allt fler verksamma ämnen för att bekämpa en viss skadegörare eller sjukdom. Dessa begränsningar som åläggs de europeiska jordbrukarna skulle kunna påverka upp till 50 % av de produkter som varit tillgängliga de senaste åren. Dessutom måste de personer som använder dessa behandlingar uppfylla strängare krav, vilket gör att de måste få mer utbildning och vidta fler skyddsåtgärder under användningen.

5.11 Ömsesidighetsprincipen bör säkerställa att alla produkter som anländer till en viss marknad har producerats i enlighet med samma krav eller normer som de som gäller för produktionen i Europa i fråga om hälsosäkerhet, miljövillkor, användning av verksamma ämnen osv.

Bryssel den 18 mars 2015.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Smarta öar**(yttrande på eget initiativ)**

(2015/C 268/02)

Föredragande: Anna Maria DARMANIN

Den 10 juli 2014 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

Smarta öar

(yttrande på eget initiativ).

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 4 mars 2015.

Vid sin 506:e plenarsession den 18–19 mars 2015 (sammanträdet den 19 mars 2015) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 147 röster för, 1 röst emot och 5 nedlagda röster.

1. Rekommendationer

1.1 Öar har unika särdrag som medför särskilda svårigheter. Dessa särdrag kan dock vändas till något positivt och skapa möjligheter om man genomför en politik för smart och hållbar utveckling för att ge öarna konkurrensfördelar genom en hållbar tillväxt och bättre arbetstillfällen.

1.2 I samband med utarbetandet och genomförandet av en politik för smart och hållbar utveckling bör man också beakta öarnas särskilda egenskaper, särskilt när det gäller deras sårbarhet för klimatförändringens effekter. Politik och initiativ bör därför säkerställa en lämplig integrering av åtgärder för anpassning till klimatförändringarna i syfte att se till att öarna bygger upp och stärker sin klimattålighet i alla delar av sina ekonomier.

1.3 En smart politik för smarta öar skulle kunna omfatta ett "ö-test" där man undersöker all EU-politik med hänsyn till vilken effekt den får på öarna, med vederbörlig hänsyn tagen till ödimensionen. EESK uppmanar kommissionen att låta alla generaldirektorat genomföra sådana ö-tester.

1.4 EESK föreslår en rad smarta politiska rekommendationer för att främja smarta öar, som var och en förklaras och beskrivs i detalj i punkterna 4–11 nedan. De avser följande områden:

- Den digitala agendan: investeringar i infrastruktur, fullbordande av den inre marknaden och investeringar i forskning och utveckling.
- Energiförsörjning: öar som försöksområden för havs-, tidvatten-, våg-, sol- och vindenergi; kombination av dessa teknikformer.
- Rörlighet i städer samt transporter: program inom Horisont 2020 och Interreg med inriktning på sjötransporter och rörlighet i städer för att uppnå hållbarhet på öarna; kombination av statligt stöd och hållbara transporter.
- Havspolitik: övervakning till sjöss; forskning och utveckling inom mineralutvinning till havs och oceanografi med öar som forskningscentrum; bedömning av havspolitikens konsekvenser för öarna; öarnas roll inom havspolitik.

- Handel med varor och tjänster: bästa praxis för nischad handel; anpassning av politiken för att gynna nischad handel på öar; försöksverkstäder för ekonomisk och social utveckling på öar.
- Turism: tillgänglighet; särdrag hos turismen och turismens inverkan.
- Vattenförvaltning: politik som tar hänsyn till öars specifika egenskaper.
- Utbildning, yrkesutbildning och livslångt lärande.

1.4.1 Utgångspunkten är att dessa rekommendationer i första hand och i enlighet med respektive befogenheter och ansvarsområden, delade eller ej, bör genomföras av myndigheter på lokal, regional, nationell eller europeisk nivå. Samarbete mellan nivåerna rekommenderas starkt.

2. Tillämpningsområde

2.1 I detta yttrande utgår EESK från FN:s definition av öar, men dels begränsas tillämpningsområdet till öar som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), dels utvidgas det till att omfatta små och medelstora öar som i sig också är stater och medlemmar i EES. Detta gäller särskilt Malta, Cypern och Island.

2.2 Med termen "smarta öar" avser EESK särskilt en öregion som skapar en hållbar lokal ekonomisk utveckling och en hög livskvalitet genom att nå toppresultat på flera viktiga hållbarhetsområden, såsom ekonomi, rörlighet, energi, miljö, IKT, vatten, utbildning, humankapital och förvaltning.

3. Inledning

3.1 Öarna inom EU missgynnas ibland i förhållande till det europeiska fastlandet på grund av sitt isolerade och perifera läge. Men det geografiska läget innebär inte bara nackdelar utan också stora fördelar, och öarna erbjuder i dag en enorm potential för tillväxt och utveckling, inte bara för dem själva utan för hela EU. Det är anledningen till att EESK efterlyser en smart politik och smarta utvecklingsinitiativ på EU-nivå, nationell nivå och regional nivå som också tar hänsyn till öarnas särdrag. Ansvaret för en smart politik för öar bör dock delas mellan alla ovannämnda nivåer och inte falla på enbart en kategori. Mot bakgrund av detta delade ansvar, men inte bara därför, önskar EESK att man inrättar en expertgrupp för öar med uppgift att övervaka politiken och dess tillämplighet och effekter på öarna. Vidare rekommenderar EESK att man inrättar en öppen plattform för öar som kan fungera som ett forum för samordning och åtgärder mellan öarna i anslutning till målen för smarta öar.

3.2 Öarnas särdrag ger ofta upphov till vissa särskilda sociala fenomen, såsom avfolkning när människor flyttar till fastlandet i jakt på vad som kanske betraktas som bättre möjligheter eller på grund av transportsvårigheter och, i vissa fall, marginalisering. Vissa öar har dock lyckats vända sina nackdelar till fördelar genom att utveckla nischmarknader och särskilja sig.

3.3 Med hänsyn till öarnas särskilda egenskaper önskar EESK att EU:s politik ska inbegripa ett "ö-test" där man undersöker effekten av all politik på öarna och tar vederbörlig hänsyn till ödimensionen. EESK uppmanar kommissionen att låta alla generaldirektorat genomföra sådana ö-tester.

4. Digital kapacitet

4.1 Internet är klart och tydligt på väg att bli ett tillväxtområde för Europa, och bland våra mål för 2020 ingår att se till att alla medborgare har tillgång till bredband senast 2020 och att 50 % av allmänheten gör inköp via internet senast 2015.

4.2 När det gäller målet att garantera allmän bredbandstäckning senast 2020 finns det problem med infrastrukturen och vissa områden, bland annat vissa öar, släpar efter. Som det ser ut nu har ett flertal öar, särskilt de mer avlägsna, för närvarande en låg internetutbredning och den allmänna tillgången till internet är dålig.

4.3 Ett av Europa 2020-målen var att se till att hela Europa skulle ha internettäckning senast 2013, men detta mål har ännu inte uppnåtts på vissa öar och detta beror i första hand på infrastrukturproblem.

4.4 Digital kompetens är ett sätt för öarna att minska de hinder som den geografiska isoleringen medför, inte bara genom de möjligheter som e-handeln erbjuder för företagandet, sysselsättningen och de små och medelstora företagen, utan också genom att allmänheten kan dra större nytta av den inre marknaden.

4.5 EESK efterlyser därför särskilda insatser på både europeisk och nationell nivå i följande syfte:

i) Investera i infrastruktur för att säkerställa fullständig bredbandstäckning på öarna.

ii) Fullborda den digitala inre marknaden, och därmed se till att öarna inte missgynnas utan kan delta fullt ut på den inre marknaden.

iii) Investera i forskning och utveckling på europeisk nivå genom att utnyttja öarnas potential för att öka sysselsättningen och tillväxten i avlägsna områden. Sådan FoU bör dessutom användas som ett verktyg för att öka den sociala innovationen på öarna.

5. Hållbar energi

5.1 EU har infört energimål för 2020, 2030 och 2050 i syfte att öka hållbarheten och minska användningen av fossila bränslen för att uppfylla våra energibehov. Vissa av öarna i EU är inte bara beroende av fossila bränslen för hela sitt energibehov utan också av specifika begränsade metoder för sjötransporter för att erhålla dem.

5.2 Därför är det särskilt viktigt att öarnas energianvändning blir mer hållbar. Öarna är till sin natur väl lämpade att dra största möjliga nytta av havsenergi, vindkraft och solenergi.

5.3 Det finns framgångshistorier som visar att öar kan bli självförsörjande på ett hållbart sätt i fråga om sina energibehov. Samsø utanför den danska kusten har varit Danmarks "ö för förnybar energi" sedan 1997. Med hjälp av sina elva landbaserade vindturbiner lyckades ön bli helt självförsörjande på förnybar energi på tio år. 2014 blev El Hierro, en av Kanarieöarna, också helt självförsörjande på förnybar energi genom att använda vindturbiner och vattenkraft.

5.4 Öarna i Europa skulle kunna dra stor nytta av förnybara energikällor. Förutom att minska koldioxidavtrycket skapar sektorn tillväxt och sysselsättning, inte bara inom själva sektorn utan också utanför, såsom i Samsøs fall, där ön har blivit en turistattraktion som en följd av sina ansträngningar att bli självförsörjande på hållbar energi.

5.5 EESK efterlyser därför insatser på både europeisk och nationell nivå på följande områden:

i) Forskning och utveckling bör inriktas på havsenergi, vågenergi och tidvattenenergi på öarna, genom att man inte bara använder öarna som försöksområden (även om detta också är en relevant fråga) utan också använder sig av lokala kunskaper och lokal forskningsexpertis.

ii) Effekterna av att kombinera olika former av förnybar energi i små och lokala områden som öar bör utredas.

iii) Särskilda innovationsinitiativ bör inriktas på öar.

Sådana åtgärder bör ta hänsyn till de specifika förhållandena på öar i de olika haven och oceanerna.

6. Transporter och rörlighet i städer på öar

6.1 Transporter är ett särskilt problem för öbor, eftersom de är omgivna av vatten och därför i hög grad är beroende av färjor och flygbolag. Även när det gäller import och export av varor är öar mycket beroende av sjötransporter. Mot bakgrund av detta erhåller färjetrafiken i allmänhet statligt stöd och subventioner för att lätta en del av den börda som färjeutgifterna utgör för de boende. Det finns fortfarande många transportföretag som använder bränsle av låg kvalitet, vilket är ett hot mot sjötransportarbetare, lokalbefolkning och turister.

6.2 Även om rörligheten i städerna är beroende av en utbredd användning av motorfordon, så införs allt fler hållbara transportmedel i städerna. Ett exempel på det är användningen av fordon med låga utsläpp på Eoliska öarna. Det finns större utrymme på öar för införande, eller mer omfattande användning, av hybridbilar och elbilar.

6.3 EESK anser att åtgärder bör vidtas på följande områden:

i) Särskilda projekt inom Horisont 2020 bör inriktas på energieffektiva sjötransportprojekt för öar.

ii) Statligt stöd till transporter bör ges åt företag som vidtar konkreta åtgärder för att minska utsläppen och som använder bränslen av hög kvalitet i samband med sjötransporter.

iii) Interreg-projekt bör inriktas på energieffektiv rörlighet i städer på öarna.

iv) Tyngdpunkten bör läggas på att skapa anständiga och mer hållbara arbetstillfällen på öarna. EESK uppmanar också till att minska antalet otrygga anställningar för personalen på de flygbolag som trafikerar öarna samt på kryssningsfartyg, vars verksamhet ofta drar nytta av öarnas attraktionskraft.

v) Tillgängligheten för äldre och personer med funktionsnedsättningar bör också ingå som en del i en smart transportpolitik för öar.

7. Havspolitik

7.1 De senaste åren har man börjat ägna större uppmärksamhet åt den blå ekonomin och dess potential. Havsfrågor är av stor betydelse för öarna, eftersom de ju är omgivna av vatten.

7.2 Öar kan vinna särskilda fördelar i samband med genomförandet av havspolitiken på EU-nivå.

7.3 EESK upprepar sina tidigare uppmaningar till yttranden om EU-öarnas betydelse för maritima traditioner och kunskaper inom sjöfartsverksamhet. Öarna i EU har en komparativ fördel genom att tillhandahålla sjöfolk med flera generationers sjöfartskunskaper som inte bör gå förlorat. Trots en period av akut arbetslöshet på land är det allmänt känt att EU:s sjöfartsnäring har brist på sjöfolk från EU som skulle kunna arbeta som befäl i EU:s flotta.

7.4 EESK rekommenderar att åtgärder vidtas på följande områden:

- i) Åtgärder bör vidtas för att se till att öarna drar särskild nytta av övervakning till sjöss.
- ii) Öarna bör anförtros uppgifter inom forskning och utveckling inom områden som mineralutvinning till havs, oceanografi och kartläggning av havsbotten, och deras kapacitet på dessa områden bör stärkas. Öarna kan spela en större roll i skyddet av den biologiska mångfalden, och initiativ på olika nivåer inom detta område bör stödjas.
- iii) Kommissionen bör låta genomföra en europeisk konsekvensbedömning av öarnas roll i havsfrågor.
- iv) Det bör ske en samlad insats på området havsfrågor, med särskild inriktning på öar och deras roll.
- v) EU-åtgärder är nödvändiga för att locka öbor i EU till sjöfartsyrket och ge dem nödvändig utbildning.

8. Ö-produkter och ö-tjänster

8.1 Öarna runtom i Europa har utvecklats i olika takt. Vissa befinner sig fortfarande i ett stadium präglad av migration, penningförsändelser, bistånd och byråkrati (det s.k. Mirab-stadiet) (Bertram och Watters, 1985), andra är små ö-turistekonomier (Small Island Tourist Economies, SITE) (McElroy, 2006), medan ytterligare andra har uppnått det s.k. Profit-stadiet (människor, resurshantering, utlansengagemang, finanser och transporter) (Baldacchino, 2006).

8.2 Några tydliga exempel på god praxis bland öar som befinner sig i Profit-stadiet:

- Jersey: förvaltning av privatförmögenheter
- Malta: elektroniska spel
- Island: molnbaserade datortjänster
- Cypern: flaggregister
- Kreta: ögonbehandlingar med Lasik-metoden.

8.3 Öarna blir mer konkurrenskraftiga när de lyckas identifiera och utmärka sig på nischmarknader.

8.4 EESK rekommenderar därför följande:

- i) Att man identifierar bästa praxis för öar.
- ii) Att regionalpolitiken understöder en sådan nischutveckling.
- iii) Att öar används som försöksverkstäder för utveckling av sådana produkter eller tjänster som sedan kan spridas i större utsträckning på det europeiska fastlandet.

9. Ö-turism

9.1 Öar kopplas mycket ofta ihop med turism (den s.k. SITE-modellen), men även om turismen är en viktig bransch för öarna så bör den inte betraktas som den enda eller den främsta sektorn, och det är också viktigt att beakta branschen som helhet.

9.2 Nischturismen ger en klar konkurrensfördel för öarna jämfört med mer tillgängliga områden på det europeiska fastlandet. Nischturism behöver dock inte innebära dyrare turism. I detta hänseende är öarnas tillgänglighet av central betydelse för att säkerställa tillgänglighet ur ekonomisk och fysisk synpunkt samt ur transportsynpunkt, samtidigt som man respekterar miljöskyddskraven.

9.3 EESK vill därför rekommendera följande:

- i) Att turismpolitiken tar särskild hänsyn till öarnas situation.
- ii) Att turismtillgänglighet ska omfatta både transporter till öarna, såsom påpekas ovan, och tillgänglighet till finansiering och rörlighet samt frågan om miljöskyddskrav.

10. Vattenförvaltning

10.1 Öar ställs inför likartade problem när det gäller vattenförvaltningen, dvs. vattenbrist, försämrad vattenkvalitet, olämplig praxis, såsom överanvändning av resurser och ökad efterfrågan på grund av turismen.

10.2 På vulkaniska öar tillkommer ytterligare en dimension beträffande vattenförvaltningen som normalt inte behandlas inom vattenpolitiken, nämligen användningen av vattenkällor för hälsoändamål.

10.3 EESK rekommenderar därför att vattenförvaltningspolitiken tar särskild hänsyn till öarnas särskilda egenskaper, eftersom deras krav ofta är särskilt inriktade på

- i) återanvändning av vatten,
- ii) att göra åtskillnad mellan dricksvatten och annat vatten,
- iii) avsaltning,
- iv) regnvatteninsamling, och
- v) att förbättra hållbarheten för vattenkällor som används för hälsoändamål.

11. Utbildning, yrkesutbildning och livslångt lärande

11.1 Utbildning betraktas ofta som en nyckelfaktor för förbättrad levnadsstandard. Detta gäller i ännu högre grad för öarna. De eftergymnasiala läroanstalterna på öarna utmärker sig ofta på särskilda områden, och öarnas nischinriktningar avspeglas även i utbildningarna, men hela utbudet av högre utbildning bör vara tillgängligt också för öbor.

11.2 För att åstadkomma detta bör man i större utsträckning ta vara på den digitala världens möjligheter för att se till att lärande och utbildning är lika tillgängligt för öbor som för personer som bor på det europeiska fastlandet. Ett tydligt exempel på utnyttjande av den digitala världens möjligheter hittar vi på Kykladerna, där telefonkonferenser används flitigt för utbildningsändamål.

11.3 Öar lider i högre grad av avfolkning på grund av utflyttningar, och livslångt lärande kan och bör därför vara en av de strategier och åtgärder som används för att bevara en arbetsstyrka som inte bara är mycket anställbar utan som också önskar bo kvar på ön.

11.4 EESK rekommenderar därför att politiken ska

- i) återspegla utbildningens betydelse för öarnas utveckling,
- ii) genomföra strategier för livslångt lärande för att säkerställa anställbarhet och en arbetskraft som kan utnyttja arbetsmarknadens fulla potential på öarna,
- iii) se till att öarna inte töms på arbetskraft.

Bryssel den 19 mars 2015.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om EU-samarbete om energinäten

(yttrande på eget initiativ)

(2015/C 268/03)

Föredragande: Pierre-Jean COULON

Den 16 oktober 2014 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

EU-samarbete om energinäten.

Facksektionen för transporter, energi, infrastruktur och informationssamhället, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 4 mars 2015.

Vid sin 506:e plenarsession den 18–19 mars 2015 (sammanträdet den 18 mars 2015) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 167 röster för och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK anser att ett förstärkt EU-samarbete om energinät är väsentligt för medborgare och företag.

1.2 Det civila samhällets och regionernas aktörer har en nyckelroll i energiomställningen, som är den enda garantin för effektivitet, priskontroll och kampen mot klimatförändringarna.

1.3 EESK föreslår att man som ett gemensamt initiativ av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén, och med medverkan av de ekonomiska och sociala råden och liknande institutioner i varje medlemsstat, inrättar forum för utbyte mellan regionerna och företrädare för det civila samhället.

1.3.1 EESK välkomnar kommissionens förslag i meddelandet om energiunionen som går ut på att inrätta ett forum för energiinfrastrukturer. Forumet bör ge ett stort utrymme åt det civila samhället, och ha följande syften:

— Att systematisera insamlingen av erfarenheter och framtagandet av bästa praxis.

— Att främja diskussioner om lokala bestämmelser och kanalisera finansieringen till effektiva modeller.

— Att främja acceptans och engagemang för olika energifrågor.

1.4 EESK föreslår att man inrättar ett "EU-sparkonto för energi". Detta sparkonto skulle kunna öppnas av alla européer och skulle ge en ränta som är aningen högre än den årliga inflationen i Europa. De medel som samlats in genom det skulle uteslutande användas för europeiska energiprojekt, vars finansiering skulle kompletteras med offentliga och privata medel (företag).

2. Inledning

2.1 De närmaste åren kommer energinätens utveckling att bli en avgörande fråga för EU. Energinätens utbyggnad och förstärkning är en helt nödvändig förutsättning för en framgångsrik energiomställning, som är absolut väsentligt för att bekämpa klimatförändringarna och för Europas konkurrenskraft och attraktionskraft samt för att ge konsumenterna en trygg energiförsörjning.

2.2 Denna utveckling kommer att kräva hundratals miljarder euro i investeringar, och grunden för detta har lagts i kommissionens återhämtningsprogram för en ekonomisk tillväxt som främjar företagande och sysselsättning. Dessa investeringar kommer att åtföljas av en utbredd användning av smarta nät (både överförings- och distributionsnät), som är på väg att bli en betydelsefull marknad. Ytterligare innovativ finansiering krävs, som eventuellt skulle kunna erhållas genom att främja medborgarfinansiering (med avkastning på investeringar).

2.3 En verklig EU-politik för energiinfrastruktur kräver att man utvecklar nyckelsektorer för innovation, som kan stärka Europas konkurrenskraft på den globala marknaden.

2.4 Denna prioritering av energinät är en viktig faktor i det bredare europeiska samarbetet och integrationen på energiområdet i EU, som nu har blivit ett akut behov. Dessa frågor har ofta diskuterats i EESK:s tidigare yttranden, bland annat i de yttranden som rör upprättandet av en europeisk energigemenskap. Detta är just en av målsättningarna med den energiunion som kommissionen har föreslagit, och som ska ledas av vice talman Maroš ŠEFČOVIČ.

2.5 I linje med EESK:s prioriteringar syftar energiunionen lämpligt nog till att främja dialog och samarbete, som är det enda sättet att minska kostnaderna, öka effektiviteten och tillgodose medborgarnas och företagens behov.

3. Utmaningarna för EU:s gasinfrastruktur

3.1 Situationen i Ukraina ledde till att oron över naturgasförsörjningen åter ökade i EU under 2014. Eftersom fyndigheterna i Nordsjön och i Nederländerna minskar är diversifieringen av importen i dag en viktig fråga, liksom kontinentens kapacitet att hantera eventuella försörjningsavbrott. Detta innebär att man under de närmaste åren måste inleda eller slutföra ett antal gränsöverskridande projekt som inbegriper gasledning, kompressorer för att vid behov kunna ändra gasens flödesriktning och terminaler för flytande naturgas (LNG). Samtidigt kommer det att behövas intern infrastruktur i EU för att främja den inre marknadens integration och undvika prisskillnader till följd av flaskhalsar.

3.2 Dessutom vänder energiomställningen i flera avseenden upp och ner på gasproducenternas planer genom att sända olika, ibland motstridiga signaler. Investeringar i gasinfrastruktur innebär i själva verket investeringar som det tar flera årtionden att betala av. Önskan att minska energiförbrukningen eller att använda förnybara i stället för kolbaserad energi spelar följaktligen endast en liten roll för att främja sådana investeringar. Eftersom man inte hade förutsett utvecklingen av skiffergasutvinningen i Förenta staterna, och därmed inte heller importen av amerikanskt kol, har det skett överinvesteringar i elproduktionen från kombikraftverk som egentligen var tänkt att utgöra ett komplement till intermittenta produktionsanläggningar. Energiomställningen innebär emellertid att biogasen kommer att utvecklas, vilket kommer att kräva en viss anpassning av nätverken för att ta hänsyn till insamlingsproblemen och dessa produktionskällors skiftande karaktär.

3.3 När det gäller naturgas är det mycket viktigt att den europeiska energistrategin ges en tydlig och begriplig inriktning med tanke på de betydande investeringar som ska göras. För perioden fram till 2020 uppskattas de av Europeiska kommissionen uppgå till 70 miljarder euro och av det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för gas (ENTSO-G) till 90 miljarder euro.

4. Elnätets roll i energiomställningen

4.1 Överförings- och distributionsnäten för el utgör ryggraden i det europeiska elsystemet och är en viktig tillgång vid energiomställningen. Dessa nät måste anpassas till de nya förnybara produktionsmetoderna, som är mer utspridda och periodvisa, och de nya konsumtionsbehoven för att man ska kunna säkerställa balansen mellan utbudet och efterfrågan på el. De första högspänningsledningarna utvecklades först för en centraliserad produktion av värmekraft, sedan av vattenkraft och därefter i många länder av kärnkraft. Konsumtionsbehoven i stads- och industriområdena, där tillväxten var mycket kraftig från och med 1950-talet, var därefter vägledande för utvecklingen av nya ledningar. I dag korsas EU av stora elkraftflöden från förnybara källor, som sträcker sig över nationella gränser och gör det ännu viktigare med solidaritet mellan olika regioner.

4.2 EU:s mål för 2020 och 2050 med hänsyn till klimatet och miljön samt en trygg energiförsörjning och konkurrenskraften har lett till en investeringsboom när det gäller decentraliserat producerad el från förnybara källor. I Frankrike och Tyskland, men även i Spanien och Italien, är cirka 95 % av dessa produktionsanläggningar numera anslutna till elnätet (låg och medelhög spänning). Det rör sig emellertid om decentraliserad energi som i huvudsak produceras periodvis (intermittent kraft) beroende på tillgången till vind och sol. Därför kommer elleverantörernas roller och uppgifter att förändras radikalt. Tidigare utsattes distributionsnätet endast för ett fåtal "elflaskhalsar", och slutkonsumenten försågs nedströms med el som producerats centralt och letts via stamnätet (hög och extra hög spänning). Förvaltningen av nätet kommer i framtiden att förändras. Den ökande andelen energi från decentraliserade förnybara energikällor, laddningen av elfordon och den allt större roll som spelas av kunder som kan delta aktivt i energieffektiviseringen kommer att förändra eldistributörernas ansvar och verksamhet och förhållandet mellan distributionsnäten och elöverföringsnäten. Distributionsnäten kommer i framtiden att kopplas samman i allt större utsträckning och bli allt komplexare, omfatta ett stort antal produktionskällor och binda ihop konsumtionsmönster av alltmer skiftande karaktär och som varierar över tiden. Det kan till och med bli aktuellt med omdirigering av flödena, med el som leds från distributionsnäten till överföringsnäten ifall andelen lokalt producerad el är mycket större än konsumtionen. Allmänt sett kan man förvänta sig att de svårigheter som elöverföringsnäten i dag står inför, särskilt hanteringen av överbelastningar, inom kort kommer att påverka nätoperatörernas löpande drift av distributionsnäten.

Ökad flexibilitet i produktionen

4.3 Denna energiomställning, som samtliga EU-länder nu har påbörjat, leder till en ny lokalisering av produktionskällorna: De nya produktionsställena, som är mer utspridda än de "traditionella" anläggningarna, överensstämmer inte med tidigare kartläggning. Vind- och solenergiproduktionen sker vanligtvis i områden långt bort från de huvudsakliga konsumtionscentrumen. I Tyskland är till exempel transporten av vindkraft som produceras i Nordsjön och Östersjön till förbrukningscentrum söderut en viktig fråga, och den nuvarande bristen på tillräcklig överföringskapacitet medför i vissa fall en begränsning av den förnybara elproduktionen, vilket innebär slöseri med materiella och ekonomiska resurser. Nätverket måste därför snabbt anpassas för att kunna hantera nya produktionskällor. Även i medlemsstaternas energipolitik, t.ex. när det handlar om hur snabbt och i vilken omfattning förnybar energi ska genomföras, bör man ta hänsyn till effekterna på energisystemen också i andra medlemsstater.

4.4 Utöver anslutningen av dessa nya variabla produktionskällor (i motsats till de styrbara produktionskällor som hittills dominerat) ger deras massiva utbyggnad upphov till frågor från aktörerna avseende elsystemets förvaltning och utformningen av nya styrverktyg.

4.5 Lagring av el kommer, när det fungerar fullt ut, att vara en mycket bra lösning när det gäller den oregelbundna förnybara energin och (de dagliga eller säsongsbetingade) variationerna i förbrukningen. Denna teknik är i dag begränsad och används främst i pumpkraftverk. Det rör sig visserligen om en beprövad teknik (som använts i nästan 80 år), men den begränsas av bristen på anläggningar och deras miljöpåverkan. Dessutom rör det sig om stora anläggningar som kräver överföring av el i båda riktningar: pumpning och generering. En spridd lagring vore den bästa lösningen.

4.5.1 Det finns andra förslag till lösningar, t.ex. lagring av energi i form av vätgas, men ingen av dessa lösningar kan leda till någon omfattande industriell utveckling förrän om tidigast tio år.

4.6 Mot bakgrund av den nuvarande bristen på tillräcklig decentraliserad lagringskapacitet som är effektiv, lönsam och miljövänlig, och även om man kombinerar de olika möjligheterna i anslutning till egen förbrukning, är för närvarande en god förvaltning av energiflödet den bästa lösningen för mottagande och användning av ny förnybar energi. Det är just detta som ett tillräckligt sammankopplat nätverk, i regional, nationell och europeisk skala, klarar av. Genom att säkerställa sammanslagningen av produktionskapaciteten på olika nivåer via samtrafiknät, möjliggör energinäten betydande besparingar, samtidigt som elförsörjningen i hela EU tryggas.

4.7 Denna resursbesparing är inte bara knuten till nätverkets storlek. Den möjliggörs också av samverkan av olika sociala, kulturella, geografiska och meteorologiska faktorer samt även skillnader i produktionssätt. Exemplet med sammankopplade europeiska nätverk visar å ena sidan att förbrukningstopparna på kvällen skiljer sig åt till följd av skillnader i livsstil mellan grannländer: Man äter inte middag samtidigt i Belgien, Tyskland, Frankrike och Spanien, och inte heller i Rumänien, Bulgarien, Grekland och Portugal. Dessutom är elsystemen i EU-länderna mer eller mindre känsliga för olika faktorer: I Frankrike innebär låga temperaturer en period med hög efterfrågan (förbrukningstopparna infaller särskilt kalla vinterkvällar omkring kl. 19.00), medan man i Tyskland är mycket beroende av vindkraften, och förbrukningstopparna i Spanien inträffar mitt på dagen på somrarna, omkring kl. 13.00, i samband med användningen av luftkonditionering.

4.8 En sammanslagning av produktionskapaciteten genom olika sammankopplingar gör det möjligt för varje land att dela de risker som är förknippade med dessa faktorer och därmed minska behovet av produktionskapacitet.

4.9 Elöverföringssystemen möjliggör en omfattande utökning av de förnybara energitillgångarna och en bättre hantering av de begränsningar som deras oregelbundna energiuttag innebär. Nätverket gör att man i mindre utsträckning behöver utnyttja reservkapaciteten, vilken ofta utgörs av värmekraftverk som drivs med fossila bränslen (kol, gas, eldningsolja) med höga växthusgasutsläpp. Näten (för överföring och distribution) säkerställer att tillfällig lokal överproduktion, exempelvis en stor produktion av solkraft under lunchrasten i ett bostadsområde, kan överföras till olika förbrukningsställen. Nätverket gör det också möjligt att täcka behoven hos samma befolkning nattetid och under dagar med lite eller ingen sol.

Reglering av energiförbrukningen: en nödvändighet

4.10 Ett väl förvaltade europeiskt nätverk baserat på infrastruktur som är anpassad till produktionens nya geografiska förutsättningar förefaller alltså vara ett viktigt instrument för energiomställningen. Detta är dock endast en del av lösningen.

4.11 De produktionsmetoder som helt gick att styra och som i industriländerna användes fram till början av 1990-talet, t.ex. vatten- eller kärnkraft, ledde till uppfattningen att produktionen skulle anpassas till förbrukningen (utbud och efterfrågan) och inte tvärtom. Nätoperatören skulle svara för att produktionen och leveransen anpassades till variationerna i förbrukningen i syfte att säkerställa en kontinuerlig balans mellan produktionen och konsumtionen av el.

4.12 Men situationen har förändrats på ett oåterkalleligt sätt. Utvecklingen av nya användningsområden för el (utbredd användning av luftkonditionering, spridning av elektronisk utrustning, mobiltelefoni och diverse tillämpningar m.m.) och den pågående övergången till användning av el inom bland annat transportsektorn (elfordon) förutsätter att man har kontroll över elförbrukningen i syfte att inte överbelasta kraftverken och elnätet och för att slippa alltför stora investeringar.

4.13 Man måste ta hänsyn till förbrukningstopparna, som är kopplade till större klimatsvängningar. I de länder där el används för uppvärmning ökar förbrukningstopparna under svåra väderförhållanden. I Frankrike uppgick förbrukningen till över 102 GW i slutet av februari 2012, vilket innebar en ökning med 30 % jämfört med för tio år sedan. Ett ökande antal värmeböljor och en utbredd användning av luftkonditionering ger redan upphov till förbrukningstopp. Detta kan innebära problem när det gäller produktionen. I Västeuropa motsvarar elförbrukningstopparna kalla vinterperioder och varma sommarperioder, dvs. perioder med högt tryck och vindstilla väder. Detta har dock ingen större betydelse när den el som produceras med hjälp av vindkraft endast utgör några få procent av den totala produktionen, men den pågående utvecklingen av denna energikälla förändrar situationen.

4.14 Laststyrning är ett nyttigt sätt att styra efterfrågan som gör det möjligt att kapa förbrukningstopparna och mer generellt rätta ut belastningskurvan. Metoden går ut på att minska en viss anläggnings eller en grupp aktörers förbrukning vid en viss tidpunkt. Minskningen fördelas på olika bostadsområden, eller tar sig olika former i industriområden. Effekten av att senarelägga förbrukningen måste också beaktas.

4.15 Reglering av förbrukningen är ett verktyg. Andra verktyg omfattar utvecklingen av smarta nät (mindre investeringar) och olika sorters elproduktion och lagring. I detta sammanhang måste nätverksförvaltare spela en aktiv roll och bidra till utvecklingen av ny teknik för förbrukningsreglering. Det är inte bara tekniska mekanismer, utan också verkliga marknadsmekanismer, som kommer att möjliggöra en progressiv omvandling av konsumenter till "prosumenter". Gruppen prosumenter blir allt större och nätverksförvaltare (överföring och distribution) är centrala aktörer. Till exempel i Frankrike har anbudsinfordringar nu gjort det möjligt att markant öka avlastningen sedan effektstyrning infördes år 2010: man har gått från 100 MW när systemet infördes till över 700 MW i slutet av 2013. Även här finns mycket som behöver diskuteras mellan aktörer, lokala myndigheter, arbetstagare inom sektorn och konsumentorganisationer.

4.16 De nya marknadsmekanismer som ska inrättas under de kommande åren – exempelvis en kapacitetsmekanism – bör göra det möjligt att stödja denna tendens på medellång och lång sikt och därmed bidra till att öka flexibiliteten i efterfrågan på elektricitet.

5. Från ekonomisk och social till miljömässig optimering

5.1 Sammanslagning och optimering av produktionsmedlen å ena sidan, och en ökad och flexibel förbrukning å andra sidan, är aspekter av en viktig uppgift för överförings- och distributionsnätet för el, nämligen territoriell solidaritet. Överföringsnätet gör det möjligt att jämma ut regionala och även nationella skillnader, skillnader i produktionspotential samt konsumtionsmönster som skiljer sig åt och är oregelbundna. Utöver den flexibilitet som elöverföringsnätet möjliggör mellan produktion och konsumtion kan det dessutom användas som ett verktyg för en miljömässig optimering av elsystemet.

5.2 Flödesplaneringen för el tar hänsyn till tekniska begränsningar och den ekonomiska och sociala "hierarkin" med avseende på olika elproduktionskällor. Energi som går förlorad om den inte används omedelbart, t.ex. vind- och solkraft, används i första hand, därefter vattenkraft som utvinns ur strömmande vatten och sedan kärnkraft som har små marginalkostnader. Först därefter används så kallade fossila produktionskällor: kol, gas och eldningsolja beroende på bränslekostnaderna. Vattenkraft från kraftverksdammar fungerar främst som reglerkraft, liksom andra flexibla konventionella produktionsanläggningar (t.ex. gasdrivna kraftverk).

5.3 Detta garanterar i teorin en optimal och ekonomisk användning av produktionskällorna. De många aspekter som ska beaktas sätter dock systemet under press, och den ökade användningen av förnybara energikällor kan leda till en obalans.

5.4 Utöver den tekniska integreringen av förnybara energikällor i elnätet, väcker deras utveckling inom ramen för olika stödmekanismer, bland annat ekonomiska sådana, frågan om hur de förhåller sig till traditionella marknadsmekanismer.

5.5 Detta beror bland annat på sammanhanget: De produktionsmetoder som används i värmekraftverk, särskilt i kombikraftverk, är föga lönsamma på grund av en avtagande konsumtion, vilket kan betraktas som positivt för samhället, men även på grund av prisfallet på kol och koldioxid i Europa. Mot denna bakgrund kan ett tillskott av förnybar energi utgöra en källa till obalanser på organiserade marknader. Vid flera tillfällen har det paradoxalt nog förekommit negativa priser i grossistledet, och det är en situation som i vissa europeiska länder kan uppstå flera hundra timmar per år. De senaste årens nedläggningar av olönsamma kombikraftverk med en total kapacitet på över 70 000 MW, med alla tekniska, sociala och ekonomiska konsekvenser som det innebär, avspeglar bristen på samordning mellan utvecklingen av den nya europeiska energimodellen och reglerna för den inre marknaden för energi.

5.6 Avvecklingen av flera värmekraftverk, framför allt gasvärmeverk, runtom i Europa kan bli problematisk. Förutom sociala problem skulle de säkerhetsmarginaler som i dag finns, och som bl.a. gjorde det möjligt att hantera den kontinentala köldvågen 2012, komma att reduceras under perioden 2014–2018, med en kraftig minskning 2015 och 2016. De olika scenarier som flera företag studerat visar att om en köldvåg som den i februari 2012 inträffade under samma klimatvillkor (vind, sol, temperatur), skulle de kriterier för försörjningstryggheten som vissa medlemsstater fastslagit och som uppgår till i genomsnitt tre timmar avbruten elförsörjning inte kunna uppfyllas 2016.

5.7 Elmarknaden har i dag problem med att ge långsiktiga och effektiva signaler, något som är avgörande för att stimulera nödvändiga investeringar och uppnå EU:s energi- och klimatmål. I EU, och i stor utsträckning även i grannländerna, är det nödvändigt att snabbt utforma en ny modell för att säkerställa elförsörjningstryggheten. Det krävs en modell som gör det möjligt att både främja nya tekniska och industriella lösningar baserade på smarta nät och ompröva utformningen av elsystemen som helhet ur en ekonomisk synvinkel för att anpassa dem till de olika mål som ställts upp för 2030 och framåt.

Bryssel den 18 mars 2015.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Den hållbara utvecklingens roll och det civila samhällets involvering i fristående avtal om EU-investeringar med tredjeländer

(2015/C 268/04)

Föredragande: Jonathan PEEL

Vid plenarsessionen den 10 juli 2014 beslutade Europeiska ekonomiska och sociala kommittén att i enlighet med artikel 29.2 i sin arbetsordning utarbeta ett yttrande på eget initiativ om

Den hållbara utvecklingens roll och det civila samhällets involvering i fristående avtal om EU-investeringar med tredjeländer.

Facksektionen för yttre förbindelser, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 24 februari 2015.

Vid sin 506:e plenarsession den 18–19 mars 2015 (sammanträdet den 19 mars 2015) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 165 röster för, 1 röst emot och 8 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 De senaste åren har EU framgångsrikt förhandlat fram ett antal frihandelsavtal som alla innehåller ett särskilt kapitel om hållbar utveckling tillsammans med en gemensam civilsamhällelig mekanism för att övervaka genomförandet. Kommittén har en viktig roll att spela i båda fallen. EU bedriver just nu även två separata förhandlingar om fristående investeringsavtal, och fler kan komma att följa. Vi menar att det är viktigt att denna typ av avtal också innehåller ett kapitel om hållbar utveckling som inbegriper en lämplig mekanism som ger det civila samhället möjlighet att delta.

1.2 Separata, fristående investeringsavtal, i stället för fullständiga frihandelsavtal, kommer att förhandlas fram av olika anledningar beroende på vad omständigheterna kräver, men deras tillämpningsområde kommer av naturliga skäl att vara mer begränsat. Kravet på ett separat kapitel om hållbar utveckling är fortfarande tvingande, men att formellt inkludera det civila samhällets deltagande kommer att kräva större ansträngningar. Genom ett frihandelsavtal, såsom det med Sydkorea, inrättas många gemensamma kommittéer, men ett investeringsavtal kommer att ha mycket få.

1.2.1 Vi måste därför uppfinna nya sätt för det civila samhällets direkta medverkan. Detta bör utvecklas antingen genom att man tillämpar en befintlig mekanism för dialog, t.ex. den som används i rundabordskonferensen EU–Kina, eller genom att man uppmuntrar en intersektoriell dialog som innebär ett större deltagande av arbetsmarknadens parter. Under alla omständigheter bör kommittén delta i arbetet med att ta fram möjliga lösningar.

1.3 EU:s fokus på hållbar utveckling beror naturligtvis på dess allmänna önskan om att främja och stärka kraften i unionens gemensamma värden såsom demokrati, rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter, öppenhet och förutsägbarhet, inte minst på nyckelområden som immateriella rättigheter.

1.3.1 I centrum för detta står skydd av miljön, bekämpning av klimatförändringar, främjande av anständiga arbetsförhållanden, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen och en rad olika frågor som behandlas i både grundläggande ILO-konventioner och viktiga miljökonventioner. Kommittén anser att det nu är dags att betona det faktiska genomförandet av sådana avtal genom samordnade insatser där bland annat kapacitetsuppbyggnad av såväl mänskliga resurser som tekniköverföring ingår.

1.3.2 I den gemensamma förklaringen från det 27:e mötet mellan AVS och EU i oktober 2014⁽¹⁾ klargör man kommitténs underliggande principer och farhågor, som i detta fall delas av det civila samhället utanför EU. I sammanfattningen betonas vikten av både hållbar utveckling och färdigställandet av målen för hållbar utveckling i år, samt behovet av att involvera det civila samhället (eller icke-statliga aktörer) under detta slags förhandlingar. Detta gäller i detta sammanhang avtal om ekonomiskt partnerskap men kan i lika hög grad tillämpas på investeringsavtal.

⁽¹⁾ ACP EU Meeting_Oct 2014_Final Declaration-EN (2).

1.4 Kommittén betonar att alla investeringsavtal som EU ingår dels måste vara fullt förenliga med arbetet i den öppna arbetsgrupp som håller på att färdigställa de 17 övergripande målen för hållbar utveckling, med förberedelserna inför partskonferensen för FN:s ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC COP 15) i Paris samt med de pågående multilaterala förhandlingarna om sänkta tullar på miljövänliga varor.

1.4.1 EESK har tidigare påpekat att man bör undersöka hur dessa tre dimensioner av en hållbar utveckling samspekar med varandra "för att hitta rättvisa, förnuftiga och effektiva lösningar" ⁽²⁾. Icke desto mindre måste hållbarheten få en framträdande roll i EU:s pågående investeringsförhandlingar med Kina, inte minst eftersom vi vet att det finns en stark efterfrågan i Kina på miljövänliga, hållbara investeringar genom import av expertis och teknik från EU.

1.5 Kommittén beklagar att de globala investeringarna har sjunkit med minst 5 % sedan 2000.

1.6 Vi noterar också att den privata sektorns roll kommer att bli en central aspekt i alla investeringsavtal, särskilt med tanke på Unctads ⁽³⁾ uppskattning att det kommer att behövas omkring 7 biljoner US-dollar i investeringar under de hållbara utvecklingsmålen löptid och att minst en tredjedel av dessa investeringar måste komma från den privata sektorn. Investeringskydd är en viktig fråga, som dock omfattas av ett separat och parallellt yttrande från kommittén. Kommittén bekräftar dock att EU:s och andra staters rätt att reglera och eftersträva legitima politiska mål (bl.a. inom hälsa, säkerhet och miljö) är central.

1.6.1 Kommittén rekommenderar starkt att kommissionen ägnar särskild uppmärksamhet åt stöd till små och medelstora företag och mer specialiserade företags roll när det gäller både investeringsfrågor och andra områden. Dessa företag är pionjärer inom den innovation som är särskilt viktig för att upprätthålla och utveckla hållbarheten. De utgör 99 % av den ekonomiska strukturen i EU och står för 70–80 % av sysselsättningen.

1.6.2 Offentlig upphandling måste ingå i alla investeringsavtal, liksom offentlig-privata partnerskap, och myndigheter som arbetar tillsammans med den privata sektorn. EESK:s politik för offentlig-privata partnerskap togs upp i ECO/272, som offentliggjordes den 21 oktober 2010. Även om man i yttrandet överlag var positiv till offentlig-privata partnerskap, gav man också uttryck för vissa farhågor, som fortfarande är mycket relevanta. Kommittén har också tidigare påpekat att offentlig-privata partnerskap "skulle kunna utgöra ett viktigt instrument i genomförandet av utvecklingsstrategierna, förutsatt att man lyckas uppnå rätt balans och skapa god kommunikation mellan de berörda parterna" ⁽⁴⁾. Alla investeringsavtal bör därför möjliggöra offentliga investeringar och offentlig-privata partnerskap. Båda måste garantera att målen om hållbarhet uppfylls.

1.6.3 Kommittén rekommenderar vidare att den roll som företagens sociala ansvar (CSR) spelar också ska ingå i kapitlet om hållbar utveckling i alla investeringsavtal, som också bör innehålla hänvisningar till socialt ansvarsfulla investeringar, såsom FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (Unpri) ⁽⁵⁾. I detta syfte bör sådana avtal uppmuntra privata och offentliga finansinstitut att frivilligt försäkra att de tar hänsyn till information om miljömässiga, sociala och förvaltningsmässiga effekter (de s.k. ESG-kriterierna) i sina analyser och beslut om ansvarsfulla investeringar. Vi noterar att kommissionen väntas lägga fram ett nytt meddelande om företagens sociala ansvar i början av 2015, men att bägge förhandlingsparternas fullständiga och ömsesidiga erkännande av övergripande internationella riktlinjer är av avgörande betydelse. Till dessa räknas bland annat OECD:s riktlinjer för multinationella företag ⁽⁶⁾ och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, som håller på att genomföras. Kommittén betonar att inga åtgärder, vare sig på EU-nivå eller internationell nivå, får strida mot eller äventyra dessa riktlinjer.

⁽²⁾ EUT C 271, 19.9.2013, s. 144.

⁽³⁾ Pressmeddelande av den 14 oktober 2014 från Unctad WIF, Genève.

⁽⁴⁾ EUT C 67, 6.3.2014, s. 1.

⁽⁵⁾ Dessa frågor kan behandlas mer utförligt i en kommande informationsrapport från kommittén.

⁽⁶⁾ OECD:s riktlinjer för multinationella företag, 2011.

2. Bakgrund

2.1 Genom Lissabonfördraget blev investeringar ett av EU:s behörighetsområden inom ramen för dess gemensamma handelspolitik, och EU fick i uppgift att arbeta för "en gradvis avveckling av restriktionerna i den internationella handeln och i utländska direktinvesteringar" ⁽⁷⁾. Enligt fördraget skulle även alla relevanta aspekter av handel, investeringar, utveckling och utvidgning i högre grad integreras och stämmas av mot varandra, inte minst för att öka samordningen.

2.2 Kommissionen offentliggjorde vid denna tidpunkt sitt meddelande om en samlad EU-politik för internationella investeringar ⁽⁸⁾. I detta meddelande, som stöder sig på EU-domstolens avgöranden, anges att utländska direktinvesteringar "anses allmänt" omfatta "alla utländska investeringar som syftar till att skapa permanenta och direkta kopplingar till de företag som får tillgång till kapital för utövandet av en ekonomisk verksamhet" eller kapital som förs över från en investerare i ett land till ett företag etablerat i ett annat land.

2.2.1 Som svar på detta förklarade kommittén i sitt yttrande ⁽⁹⁾ att "Vi välkomnar framför allt kommissionens försäkran i meddelandet om att EU:s handels- och investeringspolitik 'måste vara förenlig med' EU:s ekonomiska och övriga politik, däribland 'miljöskydd, anständiga arbetsförhållanden, hälsa och säkerhet på arbetsplatsen' och utveckling".

2.3 Strävan efter att närmare integrera alla aspekter av EU:s utrikespolitik föddes emellertid inte vid den tidpunkten. I sitt meddelande "Europa i världen" från 2006, som offentliggjordes efter det att framstegen med Världshandelsorganisationens (WTO) utvecklingsagenda från Doha i praktiken hade avstannat, förklarade kommissionen att det var av största vikt att fördelarna med öppnare marknader "förs vidare till medborgarna". "Eftersom vi arbetar för att skapa social rättvisa och sammanhållning på hemmaplan, bör vi också sträva efter att förmedla våra värderingar – inbegripet sociala och ekologiska standarder och kulturell mångfald – i kontakterna med andra länder" ⁽¹⁰⁾. I sitt svar på detta meddelande efterlyste kommittén i sin tur att ett kapitel om hållbar utveckling skulle införas i varje efterföljande frihandelsavtal, tillsammans med en aktiv övervakande roll för det civila samhället ⁽¹¹⁾.

2.4 Sedan dess har en betydande andel av EU:s handelsavtal haft ett kapitel om hållbar utveckling på en framträdande plats. Från och med avtalet mellan EU och Sydkorea 2010, det första frihandelsavtal som EU slutit på flera år, har sådana avtal har också omfattat inrättandet av en gemensam mekanism för att det civila samhället ska kunna övervaka genomförandet av dessa kapitel om hållbar utveckling, och dessa mekanismer har nu börjat komma i gång. Forumet för det civila samhället i EU och Sydkorea har haft regelbundna sammanträden, och de rådgivande organen för frihandelsavtalet mellan EU och Centralamerika, frihandelsavtalet mellan EU och Colombia och Peru samt det ekonomiska partnerskapsavtalet mellan EU och Cariforum har också inlett sitt arbete.

2.5 I de nyligen undertecknade, men ännu inte operativa, djupgående och omfattande frihandelsavtalen med Ukraina, Georgien och Moldavien finns det liknande mekanismer, precis som i avtalet mellan EU och Kanada (CETA) och avtalet mellan EU och Singapore, och de kan mycket väl förväntas ingå i andra EU-handelsförhandlingar som fortfarande pågår.

2.6 Investeringar har i sin tur varit ett centralt inslag i förhandlingsmandatet för de förhandlingar som inleddes efter det att investeringar blev en del av EU:s behörighet, inklusive i avtalsförhandlingarna mellan EU och Kanada och i ännu högre grad i förhandlingarna om TTIP-avtalet med Förenta staterna, där "I" står för investeringar. Mandatet för frihandelsavtalet med Sydkorea och de andra frihandelsavtal som tas upp i punkt 2.4 ovan fastställdes innan EU fick behörighet på detta område, men investeringar lades senare till i mandatet för Singapore, och slutfördes sedan separat.

2.7 Förhandlingar om ett separat, fristående investeringsavtal inleddes formellt vid toppmötet mellan EU och Kina i november 2013, och följdes i mars 2014 av att man inledde förhandlingar om ett liknande avtal med Myanmar. Dessa är de första "fristående" förhandlingar om investeringar som EU har fört, på så sätt att de inte ingår i bredare förhandlingar om ett frihandelsavtal ⁽¹²⁾. Detta kan också vara en lockande alternativ väg att gå om långdragna förhandlingar om frihandelsavtal med EU tycks ha gått i stå, och före Ukrainakrisen diskuterades också eventuella separata EU-förhandlingar med Ryssland om investeringar.

⁽⁷⁾ Artikel 206 i EUF-fördraget.

⁽⁸⁾ Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en samlad EU-politik för internationella investeringar COM(2010) 343.

⁽⁹⁾ EUT C 318, 29.10.2011, s. 150.

⁽¹⁰⁾ COM(2006) 567 final, 4.10.2006, punkt 3.1 iii.

⁽¹¹⁾ EUT C 211, 19.8.2008, s. 82.

⁽¹²⁾ Det finns vissa som vill att EU och Kina ska förhandla om ett fullständigt frihandelsavtal.

2.8 I detta yttrande kommer vi därför att undersöka vilken roll ett kapitel om hållbar utveckling skulle kunna spela i sådana fristående investeringsavtal, liksom utrymmet för ett formellt, aktivt deltagande av det civila samhället.

3. Investeringars föränderliga karaktär

3.1 Investeringar (som en av de "Singaporefrågor" man kom överens om 1996) var från början tänkt som en del av WTO:s multilaterala handelsförhandlingar som inleddes i Doha, men drogs sedan tillbaka vid WTO:s ministerkonferens i Cancún 2003. OECD:s försök att lansera ett multilateralt avtal om investeringar misslyckades 1998. De handelsrelaterade investeringsåtgärder (TRIM) som infördes i samband med WTO:s Uruguayrunda för 20 år sedan gäller endast åtgärder som påverkar handeln med varor, men inte tjänster och andra viktiga områden som har utvecklats sedan dess.

3.2 Det har blivit allt svårare att separera handel och investeringar, så det behövs ett integrerat tillvägagångssätt. Utländska direktinvesteringar spelar en viktig och ökande roll i EU:s globala affärsstrategi. För många ligger den idealiska produktionsorten så nära slutmarknaden som möjligt, beroende på de komparativa produktionskostnaderna. Detta är särskilt viktigt när nya marknader öppnas, framför allt i snabbt växande ekonomier och andra tillväxtekonomier. För andra är det viktigt att snabbt kunna flytta råvaruanskaffning och produktion från ett land till ett annat, såsom redan har skett på grund av att användningen av bioteknik inte accepteras i samma utsträckning i alla länder.

3.2.1 Valutafluktuationer och föränderliga kostnader påverkar också försörjningskedjorna, vilket leder till svängningar och kortsiktiga rörelser i produktionen. Höga importhinder – vilket tidigare var positivt för investeringar – riskerar nu ännu mer att avskräcka utländska direktinvesteringar.

3.2.2 De globala distributions- och produktionskedjorna kan också sträcka sig över flera länder. Det kan till exempel hända att en mobiltelefon avsedd för Europa tillverkas i Kina men innehåller avancerad teknik som importerats från andra länder i Ostasien. Innan Kina anslöt sig till WTO brukade dessa importeras direkt till EU. Faktum är att omkring hälften av Kinas export sker från utländskt ägda företag som investerat i Kina – inom elektronikindustrin handlar det om så mycket som 65 %.

3.2.3 Enligt meddelandet från 2010 visade "forskningsläget kring utländska direktinvesteringar och sysselsättning att man hittills inte har kunnat upptäcka någon negativ inverkan av utgående investeringar på den sammanlagda sysselsättningen"⁽¹³⁾. Samtidigt medgav man att "även om den sammanlagda balansräkningen är positiv kan negativa effekter naturligtvis uppkomma inom vissa sektorer, geografiska områden eller för enskilda personer". Detta kommer med större sannolikhet att påverka de lågkvalificerade arbetstagarna.

3.3 Handels- och investeringsmetoderna utvecklas mycket snabbt. Till exempel håller internet radikalt på att förändra handeln med den snabbt ökande tillväxten i antalet varor som köps från andra länder på internet via onlinebetalning, med spårning av den faktiska leveransen för att se till att varorna kommer fram. Förändringar till följd av den ökande användningen av eBay och PayPal och motsvarande tjänster (såsom Alibaba) kommer att revolutionera handeln och investeringarna. IKT är redan en viktig faktor i samband med utländska direktinvesteringar.

3.3.1 Detta innebär enorma möjligheter för de små och medelstora företagen och andra mer specialiserade företag, och det kommer att ge dem och det lokala näringslivet tillträde till tidigare otillgängliga marknader. Det gäller särskilt små och medelstora företag baserade i mer avlägsna områden. Detta skulle kunna ge en rejäl skjuts åt små och medelstora företag som investerar utomlands – och skapa lokala arbetstillfällen. Eftersom den ekonomiska strukturen i EU till 99 % utgörs av små och medelstora företag, som är pionjärer på innovationsområdet, har en central roll när det gäller att upprätthålla och utveckla hållbarheten och står för 70–80 % av sysselsättningen, uppmanar EESK kommissionen att fästa särskild uppmärksamhet vid dessa företag i samband med investeringsfrågor, liksom på andra områden.

⁽¹³⁾ 2010 Impact of EU outward FDI, Copenhagen Economics.

4. Fristående investeringsavtal

4.1 EU:s pågående förhandlingar om "fristående" investeringsavtal med Kina och Myanmar kommer att se mycket olika ut även om de grundläggande mandaten är likartade, enligt vad vi har erfarit. Samtliga EU-medlemsstater (utom Irland) har redan enskilda bilaterala investeringsavtal med Kina, men ingen med Myanmar. För Kina är frågor om marknadstillträde även en central del av förhandlingarna; för Myanmar handlar dessa endast om investeringsskydd. Efter sin långa period av isolering vill Myanmars regering nu locka till sig och främja utländska investeringar.

4.2 Kina och Myanmar är ungefär så vitt skilda det bara går i utvecklingshänseende. Det ena landet är en stor världsmakt som nu ingår i det globala handelssystemet, det andra håller långsamt på att resa sig efter årtionden av påbjuden och självvald isolering. Myanmar kommer att behöva kapacitetsuppbyggnad, men inte Kina. EU:s totala varuhandel med Myanmar uppgick 2013 till 533 miljarder euro, och med Kina till 428 miljarder euro (och handeln med tjänster till ytterligare 49,9 miljarder euro 2012) ⁽¹⁴⁾.

4.2.1 Under 2012 uppgick EU:s utländska investeringar i Kina dock endast till totalt 15,5 miljarder euro (5,3 miljarder euro under 2009), medan Kinas investeringar i EU endast uppgick till 7,6 miljarder euro (0,3 miljarder euro under 2009) ⁽¹⁵⁾, vilket endast utgjorde cirka 2,6 % av de utländska investeringarna i EU det året. Dessa siffror är mycket låga, vilket blir ännu mer tydligt om man jämför med att nästan 30 % av EU:s utländska direktinvesteringar går till Förenta staterna och mindre än 2 % av dem till Kina (även om dessa utgör ca 20 % av alla utländska direktinvesteringar i Kina). Kina står i sin tur för mindre än 0,7 % av de totala utländska direktinvesteringarna i EU (det kan även förekomma indirekta investeringar via Hongkong eller andra platser), medan Förenta staterna står för 21 %.

4.2.2 Varje förhandling om ett investeringsavtal kommer att ha sina egna särdrag. För Myanmars del så kommer det att handla om att fastställa principer och normer för att bygga upp och uppmuntra utländska investeringar. Med Kina eftersträvas å andra sidan ett betydligt mer ambitiöst avtal. I båda fallen gäller emellertid att en stor andel av de framtida investeringarna kommer att komma från eller ske i samarbete med den privata sektorn.

4.3 Ett viktigt behörighetsområde för parterna i ett investeringsavtal kommer att vara att underlätta investeringar genom att tillhandahålla nödvändig hållbar infrastruktur. Regeringarna har ett ansvar att sörja för en stabil rättslig grund för infrastruktur, även på regional nivå, eller för att garantera effektiva och ändamålsenliga nät för energi, vatten och transport på basis av ett effektivt och systematiskt grundläggande arbete på dessa områden. Energi- och vattennät kräver en komplex utformning och det kan ta tio år eller mer innan de är fullt installerade. Lagstiftningen måste också planeras långsiktigt. Unctad ⁽¹⁶⁾ uppskattar att minst en tredjedel av de 7 biljoner US-dollar som behövs för investeringar under giltighetstiden för målen för hållbar utveckling kommer att komma från den privata sektorn – inklusive byggandet av nya städer, skolor, sjukhus och vägar.

4.4 Att underlätta offentlig-privata partnerskap på det här området kommer att bli avgörande. I alla investeringsavtal måste man sörja för att lagstiftningen möjliggör inkommande investeringar i offentlig upphandling och offentlig-privata partnerskap, som underbyggs av långsiktig förutsägbarhet och hållbarhet. Företagen behöver också kunna planera långsiktigt, särskilt om deras investeringar ska lyckas. Misslyckanden på endera sidan gynnar ingen. Stabila statliga och privata aktörer måste utveckla nya synergier och lära sig nya former av engagemang. Här bör det även finnas plats även för det civila samhällets bidrag, särskilt på arbetsmarknadsparternas nivå.

4.5 En stor fördel för Kina med detta fördrag är att det kommer att ersätta och uppdatera de bilaterala avtalen med 27 medlemsstater med ett enda avtal. Snarare än att bara sammanställa dessa måste EU (såsom man gjorde med Kanada) sikta på att uppnå ett avtal som håller hög standard och har en helt ny karaktär. Utöver marknadstillträde omfattar dessa förhandlingar även ett antal bredare frågor, såsom offentlig upphandling, konkurrenspolitik, de statsägda företagens roll och tillgången till sektorer som hittills varit stängda, samt frågor som rör hållbar utveckling.

4.5.1 Det är viktigt att ett investeringsavtal mellan EU och Kina för med sig ett mervärde. Det bör leda till ökad politisk dialog samt mer långtgående integration och tekniskt utbyte.

⁽¹⁴⁾ Siffror från GD Handel.

⁽¹⁵⁾ Uppgifter från kommissionen.

⁽¹⁶⁾ Se fotnot 3.

4.5.2 Kommittén noterar de investeringsprinciper som EU och Förenta staterna kom överens om 2012⁽¹⁷⁾. I dessa understryks den avgörande betydelsen av att skapa och upprätthålla ett öppet och stabilt investeringsklimat och en politik som båda bidrar till hållbar ekonomisk utveckling och tillväxt, skapande av arbetstillfällen, ökad produktivitet, teknisk innovation och konkurrenskraft.

4.6 Det är dock tydligt att det finns ett övergripande behov av ett kapitel om hållbar utveckling i alla investeringsavtal med Kina, särskilt eftersom det finns en stark efterfrågan i landet på miljövänliga och hållbara investeringar. De flesta observatörer menar att en viktig orsak till Kinas intresse för ett sådant avtal står att finna i dess behov av investeringar och tekniskt kunnande från EU för att kunna bygga ut städerna och samtidigt skapa maximal hållbarhet, och för att bygga nya, hållbara städer runt om i Kina. Kina har sett vilka misstag som gjorts inte bara i utvecklingsländerna, där innerstäder har blivit en synonym för förslumning, utan också vad gäller den stadsutbredning som skett till följd av en mycket snabb, oplanerad och okontrollerad stadstillväxt, framför allt i de snabbt växande tillväxtekonomierna. Urbaniseringsgraden i Kina har tilltagit mycket snabbt: över 50 % av befolkningen bor i städer – en nivå som var helt otänkbar för bara några år sedan. Exempelvis Shenzhen, en stad som inte ens fanns för 40 år sedan, fyrdubblade sin befolkning till över 10 miljoner under decenniet fram till 2010. Kineserna är fast beslutna att undvika så många som möjligt av de misstag som gjorts på andra håll.

5. Den hållbara utvecklingens roll i investeringsförhandlingarna

5.1 Kommittén välkomnar kommissionens åtagande om att ta med hållbar utveckling i investeringsavtalen. Alla särskilda kapitel om hållbar utveckling kommer att bygga på principerna i det första kapitlet som behandlar detta ämne, nämligen kapitel 13 i frihandelsavtalet mellan EU och Republiken Korea från 2010⁽¹⁸⁾, som sedermera har utvecklats, framför allt i den senaste tidens avtal om ekonomiskt partnerskap samt i avtalen med Singapore och Kanada (som ännu inte har ratificerats). Särskilda anpassningar för investeringar kommer också att behövas, inte minst för att lägga tonvikt vid ansvarsfulla investeringar, ökad insyn, energieffektivitet, främjande av miljötjänster och andra relevanta aspekter.

5.1.1 Kommittén välkomnar också kommissionens och rådets åtaganden att se till att investeringspolitiken inte strider mot några av den hållbara utvecklingens specifika aspekter.

5.2 Av bilaga 13 till avtalet mellan EU och Sydkorea framgår det tydligt att parterna, för att uppnå målen i kapitlet om hållbar utveckling, ska samarbeta dels om utbyte av synpunkter om avtalets positiva och negativa konsekvenser, dels i internationella forum som ansvarar för sociala eller miljömässiga aspekter på handel och hållbar utveckling, bl.a. WTO, Internationella arbetsorganisationen (ILO), FN:s miljöprogram och multilaterala miljöavtal. Alla uppdateringar av detta avtal bör även omfatta färskna och relevanta initiativ från Världsbanken, FAO och andra initiativ.

5.2.1 I artikel 13.4 i det avtalet klargörs att alla grundläggande sociala konventioner (multilaterala arbetsnormer och avtal) täcks in, och i artikel 13.5 de multilaterala miljöavtalen. Artikel 13.6 hänvisar specifikt till utländska direktinvesteringar i miljövänliga varor och tjänster, inklusive miljöteknik, hållbar förnybar energi, energieffektiva produkter och tjänster samt miljömärkta varor.

5.2.2 Av stor betydelse är också artikel 13.7, som förhindrar att lagar för att uppmuntra investeringar eventuellt försvagas eller inskränks och artikel 13.9, som handlar om öppenhet.

5.2.3 Även om varje avtal som förhandlas fram kommer att ha sin specifika prägel, så är det viktigt att ha en konsekvent strategi och ett lätt igenkännbart och godtagbart format.

5.2.4 En formell mekanism för dialog om hållbar utveckling liknande den som beskrivs i kapitel 13/bilaga 13 i avtalet med Sydkorea kommer att bli lika viktig som i ett fullständigt frihandelsavtal. När det gäller Myanmar kommer möjligheten att diskutera genomförandet av ILO:s konventioner att bli avgörande: mellan 1997 och 2013 var Myanmar avstängt från EU:s allmänna preferenssystem och initiativet "Allt utom vapen" på grund av att man brutit mot principerna i ILO:s konvention om tvångsarbete.

5.2.5 I Kinas fall bör man med ett kapitel om hållbar utveckling och ett särskilt discussionsforum sträva efter att bygga vidare på såväl den befintliga dialogen mellan EU och Kina om sysselsättning och socialpolitik som den miljöpolitiska dialogen mellan EU och Kina, som utvecklats sedan 2005 men framför allt den senaste tiden tack vare det gemensamma uttalandet från 2012 om en stärkt miljöpolitisk dialog och grön tillväxt. De bör omfatta luft- och vattenföreningar, avfallshantering och skogsbruk.

⁽¹⁷⁾ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/149331.htm>

⁽¹⁸⁾ EUT L 127, 14.5.2011, s. 62.

5.2.6 I alla kapitel om hållbar utveckling måste man titta närmare på den privata sektorns ökade roll vid investeringar. Investerarnas skyldigheter kommer att bli en central fråga, och vägas upp av ett lämpligt investeringsskydd. Investerarnas skyldighet att uppfylla kraven på hållbar utveckling, bland annat i fråga om socialt ansvarsfulla investeringar, måste beaktas fullt ut när de strävar efter att förstärka och behålla sin övergripande konkurrenskraft. För vissa kommer stöd till hållbar utveckling att vara det främsta syftet på investeringsområdet, medan det för andra kommer att spela en underordnad roll. De förhandlande parterna måste underlätta investeringar, men de kan inte diktera vilken typ av investeringar som ska göras. En effektiv EU-investeringsstrategi är emellertid avgörande för att värna om EU:s konkurrenskraft i en tid av snabb ekonomisk förändring och stora förskjutningar i de relativa ekonomiska styrkeförhållandena runtom i världen, särskilt investeringar från mer specialiserade företag och små och medelstora företag, som är de främsta källorna till innovation.

5.2.7 I artikel 13.6.2 i avtalet med Sydkorea tar man upp rättvis och etisk handel med varor, och system som omfattar företagens sociala ansvar och ansvarsskyldighet. Bilaga 13 föreskriver även utbyte och information om samt samarbete i dessa frågor, inklusive ett effektivt genomförande och en effektiv uppföljning av internationellt överenskomna riktlinjer. Kommittén rekommenderar starkt att detta tillvägagångssätt även tillämpas i investeringsavtal. Den roll som företagens sociala ansvar spelar kommer att bli ytterst viktig i alla investeringsavtal.

5.2.8 En sådan mekanism skulle vara mycket värdefull när vi tar upp frågor som rör företagens sociala ansvar med våra investeringspartner. Den bör lägga vikt vid kulturella värderingar och främja öppenhet och ett etiskt synsätt, samt korruptionsbekämpning. Att ta med konsumenternas preferenser kommer att ge ekonomiska vinster och t.ex. främja en effektivare och renare energi. Kampanjer för att öka medvetenheten, utbyte av god praxis och ett konstruktivt samarbete mellan företag och berörda parter är viktigt, liksom kapacitetsuppbyggnad för små och medelstora företag, för vilka kostnaderna är oproportionerligt tunga. Kinesiska investeringar utomlands kan alltför lätt misslyckas på grund av bristande förståelse för vilka krav de måste uppfylla. Att underlätta en närmare koppling mellan investerare, samhällets behov och därmed konsumenternas preferenser skulle vara värdefullt för alla parter.

5.2.9 Kommissionen definierar företagens sociala ansvar som "företagens ansvar för den egna verksamhetens konsekvenser för samhället". Företagens sociala ansvar är verksamhetsstyrt och består av frivilliga initiativ som går utöver vad som krävs i lagstiftningen. Det handlar om att skapa nya värden genom innovation. Företagens sociala ansvar omfattar ekonomiska, sociala och miljömässiga överväganden och samråd med alla berörda intressenter, men framför allt måste tillvägagångssättet vara flexibelt och mångsidigt. Det går inte att passa in alla i samma mall: varje företag har sin egen unika identitet. Företagens sociala ansvar tar sig därför en mängd olika former, men om det används på rätt sätt är det ett värdefullt verktyg för att skapa affärsmöjligheter och förbättra ett företags konkurrenskraft.

5.2.10 Kommissionen väntas snart lägga fram ett nytt meddelande om företagens sociala ansvar. Till de viktigaste internationella riktlinjer man hänvisar till hör bland annat OECD:s riktlinjer för multinationella företag⁽¹⁹⁾ och FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, som just nu håller på att genomföras. Det är viktigt att inga åtgärder på vare sig EU-nivå eller internationell nivå strider mot eller äventyrar dessa riktlinjer. Det är också viktigt att komma ihåg att stater har en skyldighet att skydda och förverkliga mänskliga rättigheter, men att företagen har ett ansvar att respektera dem.

6. Det civila samhällets roll

6.1 Det civila samhället spelar en viktig roll när det handlar om att sammanföra den offentliga och privata sektorn och att utöva både en fortsatt medverkan och en övervakande roll. Frågan om direkt deltagande från det civila samhällets sida, inbegripet direkt övervakning av alla investeringsavtal, med aktivt deltagande av både statliga och icke-statliga aktörer, kommer dock att kräva olika landsspecifika lösningar som bygger på de nivåer för dialog och förståelse mellan olika samhällsgrupper som redan finns.

6.2 I avtalet mellan EU och Sydkorea finns det flera mekanismer för dialog mellan de båda parterna. Forumet för det civila samhället rapporterar till kommittén för handel och hållbar utveckling, där båda parternas regeringar ingår. För investeringsavtalen har bara en sådan kommitté planerats – det kanske inte alltid är lämpligt att ta upp investeringsfrågor på denna nivå, framför allt inte om ena parten inte vill göra det till en politisk eller diplomatisk fråga. Vi kanske måste hitta en ny mekanism för ett civilsamhällesforum.

⁽¹⁹⁾ OECD:s riktlinjer för multinationella företag, 2011.

6.3 I länder som Kina eller Myanmar finns det mycket annorlunda, mer snäva föreställningar om det civila samhället, så principen om att involvera det civila samhället i en övervakningsmekanism kommer också att kräva betydligt mer övertalningsarbete. Kina har i flera afrikanska länder ingått partnerskap där man enbart riktar in sig på investeringar i affärssyfte, snarare än som utvecklingsstöd. De samrådsmekanismer som finns motsvarar inte EU:s, men alla former av ökad dialog mellan lämpliga organ skulle vara ett mycket viktigt komplement till ett avtal. EU har å sin sida gjort den sociala dialogen och medborgardialogen till en hörnsten i sin sociala modell genom att skapa ett institutionellt ramverk för dem.

6.3.1 Kommittén bör delta i arbetet med att finna lösningar. Vi rekommenderar därför en utvidgning av principen i rundabordskonferensen EU–Kina, där EESK och Kinas ekonomiska och sociala råd är representerade i samma omfattning, eller någon annan befintlig dialogmekanism som är särskilt anpassad för de relevanta landsspecifika sociala förhållandena, eftersom detta bör vara det bästa sättet att komma framåt.

6.3.2 Alternativt skulle man kunna finna en väg framåt genom att utnyttja kommissionens stora erfarenhet av kapacitetsuppbyggnadsprogram inom handel och handelsrelaterade frågor. T.ex. har det i program med tredjeländers ministerier för att hantera genomförandet av WTO:s regler ingått ett avsnitt som behandlar det civila samhället, t.ex. arbetsgivarorganisationer och fackföreningar, och dessa har samarbetat med FN:s organ (t.ex. ILO, Unctad, Unido) för att genomföra sådana program. Arbetsmarknadsparterna kommer också att spela en viktig roll, inte minst med tanke på att en stor andel av de samlade investeringarna omfattar företag.

Bryssel den 19 mars 2015.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

III

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 506:E PLENARSESSION DEN 18–19 MARS 2015

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken — En investeringsplan för Europa

[COM(2014) 903 final]

och Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för strategiska investeringar och om ändring av förordningarna (EU) nr 1291/2013 och (EU) nr 1316/2013

[COM(2015) 10 final – 2015/0009 (COD)]

(2015/C 268/05)

Föredragande: Michael SMYTH

Den 19 december 2014, den 28 januari 2015 och den 3 mars 2015 beslutade Europeiska kommissionen, Europaparlamentet respektive Europeiska unionens råd att i enlighet med artiklarna 172, 173, 175, 182 och 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, Regionkommittén och Europeiska investeringsbanken – En investeringsplan för Europa

[COM(2014) 903 final]

och

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för strategiska investeringar och om ändring av förordningarna (EU) nr 1291/2013 och (EU) nr 1316/2013

[COM(2015) 10 final – 2015/0009 (COD)].

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 2 mars 2015.

Vid sin 506:e plenarsession den 18–19 mars 2015 (sammanträdet den 19 mars 2015) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 200 röster för, 6 röster emot och 11 nedlagda röster.

1. Sammanfattning och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar investeringsplanen för Europa och uppskattar att man ändrat tonen och söker sig bort från åtstramning och budgetkonsolidering. Kommissionen medger nu att investeringsnivån och den totala efterfrågan är för låg och att finanssektorn fortfarande inte kan spela en viktig roll när det gäller att främja tillväxten.

1.2 Investeringsplanen är ett steg i rätt riktning, men den ger upphov till ett antal viktiga frågor när det gäller dess storlek i förhållande till Europas enorma investeringsbehov, den kraftiga hävstångseffekt som förväntas, det potentiella flödet av lämpliga investeringsprojekt, marknadsföringsstrategin för att locka privat kapital från källor inom och utom Europa, de små och medelstora företagens och framför allt mikro- och småföretagens delaktighet samt tidsramarna för planen.

1.3 Det är oklart om man kommer att kunna ta fram en projektplanering som erbjuder avkastning på ett sätt som lockar institutionella investerare. EESK beklagar att kommissionen i det aktuella förslaget inte har följt principerna i sin egen Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013⁽¹⁾ (art. 5), som vidareutvecklades i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 240/2014⁽²⁾, och vi rekommenderar eftertryckligen att arbetsmarknadens parter och det organiserade civila samhället involveras i arbetet med att välja ut projekt på nationell nivå. Det framgår tydligt i decemberförteckningen över potentiella projekt att man inte lyckats involvera aktörerna så att de känner delaktighet i förslagen.

1.4 Mycket större uppmärksamhet måste fästas vid att etablera ett stimulerande och förutsägbart investeringsklimat. Utan investerarnas förtroende, bättre regler och rimliga kostnader för affärsverksamhet i EU finns det knappast något hopp om att på nytt uppnå en måttlig tillväxt med välbehövliga nya arbetstillfällen.

1.5 I planen föreslås att medlemsstaternas bidrag till Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) inte ska räknas med i beräkningarna av budgetunderskottet, vilket är positivt. Kommissionen bör förklara varför löpande strategiska offentliga infrastrukturutgifter inte behandlas på samma sätt. Vad är skillnaden mellan en förmånlig budgetmässig behandling av medlemsstaternas bidrag till produktiva investeringar inom ramen för Efsi och en fullt utvecklad gyllene regel?

1.6 EESK anser att det är dags att erkänna att EU behöver ett varaktigt program för offentliga och privata investeringar för att återigen skapa tillväxt, sysselsättning och välförstånd. Sådana strategiska offentliga investeringar som anges i planen och som stöder den aktuella och framtida ekonomiska utvecklingen bör stimuleras genom ett gynnsammare europeiskt finanspolitiskt ramverk. EESK uppmanar kommissionen att inleda en diskussion om en korrekt utformad finanspolitisk regel för Europa där man tar full hänsyn till de många svårigheterna när det gäller hur den ska definieras samt fastställer lämpliga villkor.

1.7 EESK uppmanar kommissionen att ta hänsyn till ILO:s rekommendationer om att fokusera på att attrahera bärkraftiga projekt från de regioner som har den högsta arbetslösheten, med aktivt deltagande av arbetsmarknadens parter och berörda parter i landet. Kommittén rekommenderar att man tar hänsyn till de makroregionala strategierna när man identifierar och bedömer potentiella projekt.

2. Bakgrund

2.1 Investeringarna i EU har minskat med 15 % jämfört med den högsta nivå som uppmättes före krisen. Parallellt med detta ligger sparandet på en hög nivå runt om i Europa: företagens balansräkningar visar på ett överflöd av likvida medel, institutionella investerare har enorma summor att röra sig med samtidigt som de flesta medlemsstaters budgetar antingen är ansträngda till bristningsgränsen eller ständigt minskar.

2.2 Denna låga investeringsnivå är ännu mer oacceptabel med tanke på att kapitalkostnaderna i både nominella och reala termer ligger på en rekordlåg nivå. Det står klart att marknaderna där efterfrågan på investeringar och tillgången till finansiering ska sammanföras inte fungerar ordentligt i Europa. Investerarna saknar förtroende för det ekonomiska klimatet. Osäkerheten påverkar företagens förtroende på ett mycket negativt sätt. Planens tredje pelare syftar till att hantera lagstiftningsreformer och förenkla ramen för investeringar runt om i Europa. Detta kommer inte att bli lätt att uppnå.

⁽¹⁾ EUT L 347, 20.12.2013, s. 320.

⁽²⁾ EUT L 74, 14.3.2014, s. 1.

2.3 Vad är då kärnan i investeringsplanen för Europa? Planen är uppdelad i tre pelare:

- Inrättande av en särskild europeisk fond för strategiska investeringar (Efsi), som garanteras genom 21 miljarder euro från EU-budgeten och EIB:s reserver och som – enligt kommissionens antaganden – kan locka till sig ytterligare 294 miljarder euro i investeringsmedel under tre år.
- Investeringskanaler för strategiska projekt som stöds av en specialiserad investeringsgrupp för tekniskt stöd.
- Undanröjande av hinder för investeringar och förbättringar av regelverket.

2.4 Efsi liknar de specialföretag som upprättas inom EIB för att hantera investeringar med högre risker än resten av banken, vilket gör att EIB:s AAA-rankning kan tryggas. I detta avseende är Efsi nyskapande. Fonden innebär också en viktig nyorientering bort från ett ortodoxt synsätt genom att EU:s budgetmedel kommer att användas som en garanti eller säkerhetsmekanism som en buffert mot potentiella förluster för Efsi-investeringar.

2.5 När det gäller hävstångseffekten kommer den inledande startfinansieringen på 21 miljarder euro att göra det möjligt för EIB att låna ut 63 miljarder euro inom ramen för sin normala affärsmodell. Kommissionen utgår från att Efsi sedan kommer att söka investerare från den privata sektorn och andra sektorer för lämpliga projekt och potentiellt göra kapitalinvesteringar på totalt 315 miljarder euro tillgängliga. Nyckeln till denna hävstångseffekt är att Efsi ger EIB ett riskskydd, vilket gör det möjligt för banken att investera i mer riskfyllda projekt.

2.6 Kommittén konstaterar att kommissionen understryker behovet av att undanröja investeringshindren. De planerade finansiella medlen motsvarar endast det genomsnittliga årliga underskottet på en sund investeringsnivå, och en sådan investering skulle följaktligen behöva göras varje år. Om man ska uppnå initiativets målsättning måste företagsklimatet i mycket högre grad främja investeringar. Som exempel kan följande nämnas:

- Bättre lagstiftning och en mer förutsägbar rättslig miljö som gynnar ett långsiktigt beslutsfattande är nödvändiga förutsättningar.
- Det är för dyrt att göra affärer i Europa. Det är viktigt att bland annat ta itu med de höga energipriserna.
- Om EU ska bli den plats där företagen har det bästa globala marknadstillträdet måste EU driva en ambitiös handelspolitik.

3. Kommentarer till investeringsplanen för Europa

3.1 Investeringsplanen för Europa fick till en början ett positivt mottagande men har sedan kritiserats på flera punkter. Vissa kommentatorer har varit odelat negativa medan andra har välkomnat planen samtidigt som de påpekat några svagheter. Många av de negativa kommentarerna bottnar i en bristande förståelse för den aktuella bakgrunden till planen. Den bästa lösningen vore att en heltäckande europeisk investeringsplan drevs av offentligt finansierade strategiska projekt som syftar till främja tillväxt och skapa sysselsättning.

3.2 En av huvudinvändningarna mot planen är att den är alltför begränsad med tanke på hur omfattande underinvesteringen i Europa är. Planen förväntas få en multiplikatoreffekt på 1:15. Vissa menar att en beräknad hävstångseffekt av denna omfattning helt enkelt inte är trovärdig⁽³⁾. Kommissionen räknar med att den inledande investeringen på 21 miljarder euro ska få en dubbel hävstångseffekt, först genom obligationsfinansiering från den privata sektorn för att öka omfattningen på Efsi och därefter när projekt som får stöd av kapital från Efsi lockar till sig ytterligare privata investeringar. Den förväntade multiplikatoreffekten är visserligen mycket stor men, enligt kommissionen, inte större än den faktiska hävstångseffekt som EIB i vissa fall tidigare har uppnått. Trots att projekten som ska finansieras genom Efsi innebär en högre risk bör det faktum att fonden ligger inom och förvaltas av EIB säkerställa att hävstångseffekten förmodligen blir relativt stor.

3.3 Större infrastrukturprojekt och i synnerhet gränsöverskridande projekt kan ha en ledd på flera år på grund av politiska, miljömässiga och lagstiftningsmässiga hinder, eller i vissa fall helt enkelt på grund av en "inte på min gård"-attityd⁽⁴⁾. Dessa hinder ger upphov till ytterligare två frågor. För det första: Kommer det att finnas tillräckligt många stora infrastrukturprojekt under utarbetande som både är strategiska och attraktiva för investerare? För det andra: Investeringar på 315 miljarder euro under en treårsperiod innebär att omkring 100 miljarder euro satsas per år. Detta är 40 % mer än dagens EU-investeringar, vilket inte verkar genomförbart. Denna kritik är till viss del befogad. Omkring 25 % (75 miljarder euro) av Efsi-finansieringen kommer att inriktas på små och medelstora företag och medelstora börsnoterade företag, och bör kunna tas i bruk relativt snabbt. Resten av fondens investeringar kommer att öronmärkas för den typ av projekt som beskrivs i rapporten från arbetsgruppen om investeringar i EU. En genomgång av denna omfattande förteckning tycks visa att det finns en stor mängd projekt på områden som energi, transport, innovation och digital utveckling som skulle kunna få stöd via Efsi.

3.4 En viktig invändning mot investeringsplanen är att resultaten kommer att visa sig på medellång till lång sikt, medan vad som behövs är ett mer kortsiktigt investeringsprogram i linje med den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa under den senaste recessionen. Budgetkonsekvenserna av denna strategi skulle kunna hanteras inom ramen för ett mer flexibelt nationalräkenskapssystem, och denna fråga behandlas närmare i avsnitt 4 i detta yttrande.

3.5 EIB:s kapacitet att hantera en så ambitiös fond har också ifrågasatts. När det gäller finansiering för små och medelstora företag, framför allt för mikro- och småföretag, och för medelstora börsnoterade företag anser vissa att EIB inte kommer att ha tillräckliga personalresurser för att nå ut direkt till företagen. Man kommer därför i större utsträckning att vara beroende av affärsbanker för att välja ut mikroföretag, små och medelstora företag och medelstora börsnoterade företag och ge dem tillgång till relativt billig finansiering. Risken finns då att bankerna kommer att välja ut sina favoritklienter som de skulle ha finansierat i vilket fall som helst, och detta orsakar en stor mängd så kallad "dödsvikt". EESK begär att åtgärder vidtas för att förhindra detta. Detta kan bland annat ske i samråd med de små och medelstora företagens representativa organisationer.

3.6 En möjlig lösning för att undanröja denna risk är att ge de regionala utvecklingsorganen och näringslivsorganisationer en större roll när det gäller att välja ut de mikroföretag, små och medelstora företag och medelstora börsnoterade företag som ska få stöd genom fonden. Dessa organ och organisationer har vanligtvis bättre kunskap om, och närmare kopplingar till, mindre företag och kan på ett effektivt sätt bidra till riskbedömningarna. Kommittén erkänner att vissa moraliska risker kan uppstå, men har trots detta tidigare efterlyst ett sådant tillvägagångssätt och anser att det skulle kunna vara en effektiv åtgärd vid genomförandet av investeringsplanen⁽⁵⁾.

3.7 Paralleller har dragits mellan investeringsplanen för Europa och det europeiska initiativet för tillväxt, som lanserades 2012⁽⁶⁾. Tillväxtinitiativet omfattade ett finansieringspaket på 120 miljarder euro från omfördelade budgetresurser, men endast en mycket liten del av dessa har genomförts. Detta är en befogad invändning och gör det mycket viktigt att planen genomförs på ett öppet och insynsvänligt sätt och att kommunikationen fungerar. EESK ser positivt på att planen och Efsi kommer att övervakas noga av Europaparlamentet och rådet. EESK bör också ta del i granskningen av genomförandet av planen under de kommande tre åren.

⁽³⁾ Se exempelvis *Europe's Great Alchemist*, The Economist, 29 november 2014, och Daniel Gros, *The Juncker Plan: From EUR21 to EUR315 billion, through smoke and mirrors*, CEPS, 27 november 2014.

⁽⁴⁾ Den engelska förkortningen är NIMBY, som står för "Not in My Back Yard".

⁽⁵⁾ Se exempelvis EESK:s yttrande om *Finansiering för företag: en undersökning av alternativa finansieringsmekanismer*, EUT C 451, 16.12.2014, s. 20.

⁽⁶⁾ CEPS, november 2014, s. 2.

3.8 Det är beklagligt att Europeiska kommissionen varken har de finansiella resurser eller det politiska stöd som krävs för att mobilisera betydande extraresurser för att lägga grunden till en fullt utvecklad europeisk investeringsplan. Just denna budgetbegränsning tycks vara helt bindande. I en situation där tillgången till finansiella medel är mycket begränsad i EU-budgeten är det som föreslås inom ramen för investeringsplanen för Europa det näst bästa alternativet.

3.9 Kommissionen menar att planen utgör ett verkligt komplement till andra strukturåtgärder, eftersom Efsi endast kommer att utnyttjas när inga andra alternativa finansieringskällor finns tillgängliga. Dessutom menar man att Efsi kommer att komplettera andra EIB-investeringar eftersom fonden har högre riskaptit. Efsi kommer också att vara flexiblare när det gäller vilka finansiella instrument som används. Dessa kan omfatta eget kapital och därmed likställt kapital, riskkapital, skuldfinansiering eller garantier för värdepapperisering av lån. Efsi kommer, när så är möjligt, att samarbeta med nationella utvecklingsbanker. Kommissionen föreslår också att planen ska stödjas genom att man inrättar europeiska långsiktiga investeringsfonder tillsammans med åtgärder för att skapa nya marknader för värdepapperisering och mekanismer för att bredda finansieringsbasen för projekt och små och medelstora företag. Dessa insatser är välkomna men borde ha gjorts för länge sedan.

3.10 Kommissionen har för avsikt att låta investeringsplanen vara tillräckligt flexibel när det gäller Efsi, projektplaneringen och centrumet för investeringsrådgivning, så att ytterligare investeringsfaser kan inledas under de kommande åren. Planen har en strikt förvaltningsstruktur inom EIB. Samtliga projekt som ska få stöd genom Efsi måste också godkännas av EIB:s styrelse i enlighet med kraven i fördraget. EESK rekommenderar att man i förfarandet för att välja ut offentliga investeringsprojekt på nationell nivå har ett nära samarbete med arbetsmarknadens parter och andra berörda parter – ett möjligt format är att använda sig av de nationella partnerskapsavtalens övervakningskommittéer.

3.11 Man kommer att försöka utnyttja Efsi för att lyfta fram projekt med högre risk som främjar tillväxt, sysselsättning och produktivitet. Det är fortfarande inte helt klart om medfinansieringsplattformarna (som omfattar Efsi, nationella utvecklingsbanker och privata finansinstitut) kommer att räcka för att locka deltagare. I detta avseende rekommenderar EESK en proaktiv marknadsföringsstrategi för att locka privata investeringar som ska genomföras genom att skapa större tydlighet beträffande inrättandet av investeringsplattformar och genom att ge det europeiska centrumet för investeringsrådgivning en roll i främjandet av investeringsmöjligheter i och utanför Europa. Planens risktolighet (21 miljarder euro) är relativt god. Även om risknivåerna kommer att vara högre inom planen är det högst osannolikt att hela garantin kommer att åberopas, i synnerhet inte vid en och samma tidpunkt.

3.12 Om investeringsplanen fullt ut når sitt investeringsmål räknar kommissionen med att ytterligare 1–1,3 miljoner arbetstillfällen kommer att skapas under de kommande tre åren. Detta är en ansevärd siffra, även när man beaktar att det totala antalet arbetslösa runt om i EU uppgår till 25 miljoner. ILO har nyligen offentliggjort sina egna beräkningar av hur många nya arbetstillfällen planen kommer att medföra. De viktigaste resultaten i ILO:s rapport är att över 2,1 miljoner nya arbetstillfällen skulle kunna skapas fram till mitten av 2018 om programmet och budgetfördelningen utformas noggrant. Om Efsi-finansieringen exempelvis anslås med hänsyn till arbetslöshetsnivåerna skulle detta få de bästa och mest rättvisa resultaten när det gäller att öka sysselsättningen⁽⁷⁾. EESK förespråkar därför att prioriteringarna i de makroregionala strategierna beaktas i samband med beslut om eventuella projekt. Det står därför klart att de kriterier som ska tillämpas för att välja ut projekt som ska stödjas inom ramen för planen ska offentliggöras så snart som möjligt.

3.13 Om investeringsplanen lyckas locka till sig ytterligare kapital för Efsi från medlemsstaterna kommer kommissionen att se positivt på dessa bidrag vid bedömningen av skuld- och underskottskriterierna i stabilitets- och tillväxtpakten. Vid första anblicken tycks detta vara ett tecken på en ändrad inställning hos kommissionen, men man går ändå inte tillräckligt långt. Kommittén förklarar sig beredd att delta aktivt i de fortsatta diskussionerna på temat hur man kan främja bättre investeringar i Europa, bl.a. genom att ge större flexibilitet inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten. EESK uppmanar kommissionen att ytterligare undersöka möjligheterna att skapa ett gynnsamt skatteklimat för investeringar i Europa.

⁽⁷⁾ An Employment Oriented Investment Strategy for Europe, ILO, januari 2015.

4. Dags för en ny gyllene regel för Europa?

4.1 EESK välkomnar förslaget om att medlemsstaternas bidrag till Efsi inte ska räknas med i beräkningarna av budgetunderskottet. Man kan dock ifrågasätta varför löpande strategiska offentliga infrastrukturutgifter inte behandlas på samma sätt. Vad är skillnaden mellan en förmånlig budgetmässig behandling av medlemsstaternas bidrag till produktiva investeringar inom ramen för Efsi och en fullt utvecklad gyllene regel?

4.2 De som förespråkar en europeisk gyllene regel menar att det finns en allvarlig bristande överensstämmelse här. Inom det nuvarande europeiska finanspolitiska ramverket har negativa incitament lett till otillräckliga offentliga investeringar. Generellt sett ökar offentliga investeringar det offentliga kapitalet och genererar tillväxt för nuvarande och kommande generationer. Framtida generationer bör därför bidra till att finansiera dessa investeringar, eftersom man genom att inte räkna in skuldfinansiering av kommande generationers förmåner placerar en oproportionerlig skattebörd på dagens generation och skapar en situation som leder till underinvestering⁽⁸⁾. Detta är för närvarande fallet i Europa.

4.3 Man skulle kunna hävda att den ökade flexibiliteten för investeringar inom ramen för Efsi i praktiken är en "minivariant" av en gyllene regel. I diskussionerna om en korrekt utformad finanspolitisk regel för Europa bör man ta full hänsyn till de många svårigheterna när det gäller hur den ska definieras. Diskussionerna bör också handla om hur lämpliga villkor ska fastställas. EESK anser att det är dags att erkänna att EU behöver ett omfattande program för offentliga och privata investeringar för att återigen skapa tillväxt, sysselsättning och välstånd. Sådana strategiska offentliga och privata investeringar som anges i planen och som stöder den aktuella och framtida ekonomiska utvecklingen bör stimuleras genom ett gynnsammare europeiskt finanspolitiskt ramverk.

Bryssel den 19 mars 2015.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ För en grundlig genomgång av litteraturen om och villkoren för den gyllene regeln, se *Implementing the Golden Rule for Public Investment in Europe* av Achim Truger. <http://blog.arbeit-wirtschaft.at/wp-content/uploads/2015/03/Endfassung.pdf>, i *Materialien zu Wirtschaft und Gesellschaft*, nr 138, arbetsdokument från AK Wien.

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: Bedömning av den ekonomiska styrningen – Rapport om tillämpningen av förordningarna (EU) nr 1173/2011, (EU) 1174/2011, (EU) 1175/2011, (EU) 1176/2011, (EU) 1177/2011, (EU) 472/2013 och (EU) 473/2013

[COM(2014) 905 final]

(2015/C 268/06)

Föredragande: David CROUGHAN

Medföredragande: Carmelo CEDRONE

Den 19 december 2014 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska centralbanken, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: Bedömning av den ekonomiska styrningen – Rapport om tillämpningen av förordningarna (EU) nr 1173/2011, (EU) 1174/2011, (EU) 1175/2011, (EU) 1176/2011, (EU) 1177/2011, (EU) 472/2013 och (EU) 473/2013

[COM(2014) 905 final].

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 2 mars 2015.

Vid sin 506:e plenarsession den 18–19 mars 2015 (sammanträdet den 19 mars 2015) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 165 röster för, 2 röster emot och 3 nedlagda röster.

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 De europeiska reglerna för ekonomisk styrning, som utarbetades under krisen, spelade en viktig roll för att konsolidera de offentliga finanserna, samordna den ekonomiska politiken och, genom införandet av bedömning av budgetutkast, främja finanspolitisk integration. Kommittén är dock oroad över att kostnaderna har varit höga i fråga om tillväxt och sysselsättning och att Europeiska unionen har halkat efter resten av de utvecklade ekonomierna när det gäller att ta sig ur den ekonomiska krisen, vilket tyder på brister i politiken som till stor del beror på den ofullständiga ekonomiska styrningen i en ekonomisk och monetär union.

1.2 De åtgärder som införts inom ramen för den europeiska planeringsterminen inledde processen med att konsolidera de offentliga finanserna och återuppbygga trovärdigheten, men det regelbaserade tillvägagångssättet, som visserligen är lämpligt i normala tider, är nu en del av problemet. Medlemsstater i svårigheter behöver mer resurser för att ta sig ur recessionens återvändsgränd och säkerställa tillväxt och skapande av arbetstillfällen samt, genom tillväxt, en hållbar konsolidering av de offentliga finanserna.

1.3 EESK anser att Europeiska centralbanken inte kan lämnas att bekämpa den nuvarande recessionen i euroområdet på egen hand. De kvantitativa lättnadsåtgärder som ECB nu inleder måste åtföljas av kraftfullare politiska initiativ från medlemsstaternas sida som går längre än den investeringsplan för Europa som kommissionen har tillkännaggett.

1.4 Skillnader i relativ konkurrenskraft mellan medlemsstaterna i en ekonomisk och monetär union, som tidigare skulle ha bringats i jämvikt genom uppåtgående och nedåtgående valutajusteringar, kan inte åtgärdas endast genom att man vid vite lägger fram rekommendationer och uppmanar till reformer enbart i de medlemsstater som bedöms vara icke konkurrenskraftiga.

1.5 Konkreta mekanismer och instrument för en välutformad samordning av den ekonomiska politiken som leder till konvergens och solidaritet bör inrättas snarast. Denna process bör inte omfatta en fördragsändring i första rummet, men EESK anser att det på lång sikt kommer att krävas en fördragsändring.

1.6 Vid översynen av den fleråriga budgetramen under 2016 måste man **stödja brådskande strukturreformer** av gemensamt EU-intresse, bl.a. återställande av den makroekonomiska balansen, **genom någon form av finanspolitisk kapacitet**, t.ex. det instrument för konvergens och konkurrenskraft som föreslås i planen för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union.

1.7 Kommittén är oroad över att det strukturella saldot, en icke observerbar variabel som bygger på teoretiska och omtvistade beräkningar av produktionsgapet och ofta är föremål för betydande revideringar, spelar en så viktig roll i de förebyggande och korrigerande delarna av förfarandet vid alltför stora underskott.

1.8 Inom ramen för planeringsterminen ges minskningar i statens årliga underskott mycket större tyngd som en åtgärd mot den höga skuldkvoten än mer fruktbara åtgärder för att öka BNP-tillväxten. Kommissionen bör övervaka inte bara genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna utan också göra en efterhandsanalys av sina rekommendationer när det gäller att uppnå ökad produktion, tillväxt och arbetstillfällen av hög kvalitet i medlemsstaten i fråga.

1.9 Kommittén välkomnar den vikt som läggs vid att utnyttja flexibiliteten i stabilitets- och tillväxtpaktens bestämmelser, varigenom kommissionen kommer att beakta vissa offentliga investeringar när budgetunderskottet beräknas, men vi anser att det är en begränsad och partiell åtgärd. En skäligen avvikelser från underskottsparametern på 3 % bör betraktas som ett tillfälligt undantag under ett visst antal år och inte automatiskt ge upphov till sanktioner.

1.10 Det demokratiska underskottet med icke-valda organ som har stort inflytande på styrningen medför en risk för lågt egenansvar för rekommendationerna och en fientlig inställning till det europeiska projektet. Bristande genomförande av de landsspecifika rekommendationerna skulle kunna motverkas genom att det civila samhället och arbetsmarknadens parter ges verkligt inflytande när rekommendationerna utarbetas.

1.11 Europaparlamentet bör ha en framträdande roll vid fastställandet av de ekonomiska prioriteringarna för varje planeringstermin och i den parlamentariska tillsynen av de landsspecifika rekommendationerna. Medlemsstaterna och kommissionen bör öka kännedomen om planeringsterminen för att säkerställa en bättre förståelse från medborgarnas sida.

2. Bedömningen av den ekonomiska styrningen i korthet

2.1 Den europeiska planeringsterminen, som infördes 2011, kompletterades genom den förstärkta stabilitets- och tillväxtpakten, som trädde i kraft den 13 december 2011, med en ny uppsättning regler för ekonomisk och finanspolitisk övervakning, som bestod av fem förordningar och ett direktiv – tillsammans kända som "sexpacken". Den 30 maj 2013 tillkom ytterligare två förordningar, kända som "tvåpacken", för att ytterligare stärka den ekonomiska integrationen och konvergensen bland medlemsstaterna i euroområdet. Denna bedömning avser effektiviteten hos de sju förordningarna och riktningen på den framtida utvecklingen. I den behandlas i stora drag tre delar av den ekonomiska styrningen på EU-nivå: finanspolitisk övervakning ⁽¹⁾, makroekonomiska obalanser ⁽²⁾ samt övervakning och tillsyn av länder i euroområdet som har problem med sin finansiella stabilitet ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1173/2011 av den 16 november 2011 om effektiv övervakning av de offentliga finanserna i euroområdet (EUT L 306, 23.11.2011, s. 1), Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1175/2011 av den 16 november 2011 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1466/97 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken (EUT L 306, 23.11.2011, s. 12), och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013 av den 21 maj 2013 om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigerande av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (EUT L 140, 27.5.2013, s. 11).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1174/2011 av den 16 november 2011 om verkställighetsåtgärder för att korrigera alltför stora makroekonomiska obalanser i euroområdet (EUT L 306, 23.11.2011, s. 8), och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 472/2013 av den 21 maj 2013 om förstärkning av den ekonomiska övervakningen och övervakningen av de offentliga finanserna i medlemsstater i euroområdet som har, eller hotas av, allvarliga problem i fråga om sin finansiella stabilitet (EUT L 140, 27.5.2013, s. 1).

3. Synpunkter på den nuvarande ekonomiska styrningen

3.1 Finanspolitisk övervakning

3.1.1 Kommittén välkomnar inriktningen i den årliga tillväxtöversikten 2015, som offentliggjordes samtidigt som bedömningen av den ekonomiska styrningen, som tyder på en rationaliserad och förstärkt planeringstermin genom en förenkling av de olika etapperna och deras resultat såsom rekommenderades i EESK:s yttrande om den årliga tillväxtöversikten för 2014⁽⁴⁾.

3.1.2 Enligt EESK:s uppfattning spelar planeringsterminen en oundgänglig roll i konvergens- och anpassningsprocessen. Kommittén har också efterlyst utarbetandet av en kommunikations- och förenklingsstrategi som en gemensam insats av kommissionen, Europaparlamentet, medlemsstaterna och det civila samhället⁽⁵⁾.

3.1.3 Kommittén välkomnar att den finanspolitiska integrationen främjas genom fastställandet av en gemensam tidsplan för medlemsstaterna att lägga fram och offentliggöra utkast till budgetplaner, som övervakas av nationella oberoende organ, senast i mitten av oktober varje år så att kommissionen kan lämna synpunkter före det slutliga antagandet av medlemsstaternas regeringar. Processen bör göras mer demokratisk och öppen, och medlemsstaterna och kommissionen bör öka kännedomen om den för att säkerställa en bättre förståelse från medborgarnas sida. Kommittén skulle välkomna en bedömning från kommissionen av de nationella oberoende organens roll och kvalitet.

3.1.4 Med utgångspunkt i utkastet till budgetplaner för 2015 noterar kommittén att de minskade finanspolitiska insatserna under 2015 kommer att resultera i en huvudsakligen neutral inriktning i euroområdet. Vi konstaterar också att av de sju länder som uppvisar en risk för bristande överensstämmelse kan tre komma att ställas inför eventuella åtgärder inom ramen för förfarandet vid alltför stora underskott i mars. Detta förfarande skulle också förutsätta ökad öppenhet, samråd med de nationella regeringarna och det civila samhället, särskilt arbetsmarknadens parter, samt tillsyn av Europaparlamentet.

3.1.5 Under den korta tid som bedömningen omfattar anser kommittén att EU:s reformerade finanspolitiska regler enligt de relevanta förordningarna om finanspolitisk tillsyn otvivelaktigt har spelat en roll för att konsolidera de offentliga finanserna, såsom framgår av att underskottet i EU-28 minskade från 4,5 % av BNP år 2011 till 3 % år 2014.

3.1.6 Kostnaderna har dock varit höga med mycket begränsade framgångar, vilket tyder på brister i EU-politiken när det gäller att bidra till ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Som en jämförelse föll under samma period underskottet i Förenta staterna från 10,6 % till 4,9 %. BNP-tillväxten i Förenta staterna **ökade** från 1,6 % till 2,4 % (medan den i EU **sjönk** från 1,7 % till 1,3 %). Arbetslösheten i Förenta staterna **sjönk** från 8,9 % till 6,2 % (medan den i EU **steg** från 9,6 % till 10,2 %) och inte minst **ökade** sysselsättningen i Förenta staterna med 6,3 %, medan den i EU **stagnerade** vid - 0,1 %.

3.1.7 Kommittén är mycket mindre förtröstansfull än kommissionen att målen för det strukturella underskottet enligt förfarandet vid alltför stora underskott möjliggör mer precisa och öppna politiska råd. Samtidigt som kommittén inser att denna åtgärd, där man bortser från snedvridningarna till följd av konjunkturcykeln och finanspolitiska engångsåtgärder, möjliggör en mer överskådlig bild är det ändå en icke observerbar variabel som bygger på teoretiska och omtvistade beräkningar av potentiella produktionsgap som ofta är föremål för betydande revideringar och i vissa fall kan leda till att bristfällig politik föreskrivs.

3.1.8 Skuldkvoten är ett viktigt inslag i den finanspolitiska hållbarheten. Den består av två delar, skuldbeloppet och storleken på BNP, och man kan inte sträva efter att ändra den ena utan att ta hänsyn till inverkan på den andra. En strategi som är inriktad på en alltför snabb minskning av underskottet med målet att minska skuldnivån ytterligare kommer, om den leder till att BNP hämmas eller sjunker, att ha en kontraproduktiv effekt när det gäller målet att minska själva skuldkvoten.

3.1.9 Kommittén välkomnar den vikt som läggs vid att utnyttja flexibiliteten i stabilitets- och tillväxtpaktens bestämmelser, och som innebär att kommissionen kommer att beakta följande aspekter (vid fastställandet av sundheten i en medlemsstats budgetmässiga läge): a) offentliga investeringar i investeringsplanen för Europa, b) investeringar i samband med medfinansiering enligt strukturfonderna, c) reformer som har långsiktiga effekter på de offentliga finansernas hållbarhet, d) konjunkturförhållanden⁽⁶⁾. EESK anser dock att det är en begränsad och partiell åtgärd.

⁽⁴⁾ EUT C 214, 8.7.2014, s. 46.

⁽⁵⁾ Se EESK:s yttrande om *Fullbordande av EMU – nästa lagstiftningsperiod i EU* (EUT C 451, 16.12.2014, s. 10).

⁽⁶⁾ COM(2015) 12 final.

3.1.10 Trots ett visst utökat deltagande av Europaparlamentet och ökat deltagande av de nationella parlamenten genom besök på plats och övervakningen av budgetförslagen i euroområdet, varnar EESK för att processen fortfarande kännetecknas av ett demokratiskt underskott, med EU-institutioner som till stor del inte kan utkrävas ansvar men som har ett betydande inflytande på det nationella beslutsfattandet.

3.1.11 Ett underskott i fråga om inflytande (dvs. inget verkligt nationellt deltagande i beslutsfattandet) som inte uppvägs av en god resultatlegitimitet (dvs. bra lösningar på ekonomiska problem) leder till bristande entusiasm för att ta ansvar för ekonomiska program och ökad fientlighet gentemot det europeiska projektet, såsom valet till Europaparlamentet visar ⁽⁷⁾.

3.1.12 Kommissionen bör göra efterhandsutvärderingar inte bara av medlemsstaternas genomförande av dess politiska rekommendationer utan också av huruvida rekommendationerna faktiskt främjade ekonomins återgång till en hållbar kurs, inte enbart med hänsyn till finansiella och budgetmässiga anpassningar, utan också till ekonomisk tillväxt, utveckling och skapande av arbetstillfällen av hög kvalitet.

3.2 Förfarandet vid makroekonomiska obalanser

3.2.1 Kommittén erkänner behovet av förfarandet vid makroekonomiska obalanser och stöder det, eftersom övervakning av centrala icke-budgetära variabler kan identifiera möjliga osunda tendenser innan de befästs. Krisen visade alltför väl bristen med att stabilitets- och tillväxtpakten enbart övervakade budgetbalanserna, medan frågorna om utveckling och sysselsättning fortsatte att förbigås eller bara behandlades marginellt.

3.2.2 Europaparlamentet bör ha en framträdande roll vid fastställandet av de ekonomiska prioriteringarna för varje planeringstermin och i den parlamentariska tillsynen av de landsspecifika rekommendationerna ⁽⁸⁾.

3.2.3 Kommittén är mycket oroad över den ensidiga strategin för korrigerande av makroekonomiska obalanser. Problemet ses som ett rent nationellt problem, med nästan all tonvikt på korrigerande av skadliga underskott och en positiv syn på överskott. För att de ska kunna åtgärdas på ett meningsfullt sätt krävs en bedömning av obalanserna och deras inverkan på ekonomin på europeisk nivå.

3.2.4 För att säkerställa att förfarandet vid makroekonomiska obalanser och indirekt Europa 2020-projektet inte blir en upprepning av den misslyckade Lissabonagendan måste kommissionen ta initiativ till en bättre metod för att bedöma kvaliteten på genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna och vara beredd att följa upp processen och ge medlemsstaterna incitament (flexibilitet, gyllene regler osv.) innan man använder sanktioner som en sista utväg.

3.2.5 I motsats till budgetövervakningen, som vanligtvis har kortsiktiga och enkelt mätbara resultat, fokuserar de politiska rekommendationerna, som utgör en betydande del av de landsspecifika rekommendationerna, på en mjukare politik och resultat såsom konkurrenskraft, eller olika aspekter av företagsklimatet eller reformer av välfärdssystemen, vars genomförande eller genomslag kan vara svårt att mäta.

3.2.6 Vid översynen av den fleråriga budgetramen under 2016 måste man **stödja brådskande strukturreformer** av gemensamt EU-intresse, bl.a. återställande av den makroekonomiska balansen, **genom någon form av finanspolitisk kapacitet**. EESK anser att man bör ta möjliga instrument i beaktande, dels instrumentet för konvergens och konkurrenskraft för att ge ekonomier som är utsatta för påfrestningar möjlighet att genomföra brådskande strukturreformer av gemensamt EU-intresse, vilket beskrivs på sex sidor i planen för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union och sedan blev ämnet för ett meddelande ⁽⁹⁾, dels en förnyad behandling av grönboken om stabilitetsobligationer, som efterlystes i förordning (EU) nr 1173/2011, som behandlas i detta yttrande, och något slags grundläggande socialförsäkringssystem som skulle hjälpa ekonomier som är utsatta för påfrestningar.

⁽⁷⁾ CEPS Special Report nr 98, *Enhancing the Legitimacy of EMU Governance*, december 2014.

⁽⁸⁾ *Ibid.*

⁽⁹⁾ COM(2013) 165 final.

3.2.7 Kommissionen anger att fördjupade granskningar är ett grundläggande inslag i förfarandet vid makroekonomiska obalanser, vars politiska rekommendationer tas med i de landsspecifika rekommendationerna. EESK stöder denna metod, som har potentialen att leda till mer insiktsfulla analyser eftersom den inbegriper besök på plats, som ger betydligt större kunskaper om den ekonomi som granskas, och som också har ett mervärde genom att kommissionens och medlemsstatens finanstjänstemän skapar användbara arbetsrelationer.

3.2.8 Eftersom reformerna inom ramen för förfarandet vid makroekonomiska obalanser har en mer långsiktig nytta finns det en oro för att de nationella regeringarna kanske inte betraktar dem som en prioritering och endast lovar att genomföra dem, utan att faktiskt göra det. En central del av de landsspecifika rekommendationerna för att korrigera obalanser bör inriktas på fullbordandet av den inre marknaden.

3.2.9 Konkret deltagande av det civila samhället och arbetsmarknadens parter på detta område i den europeiska planeringsterminen skulle vara ett viktigt sätt att säkerställa efterlevnaden samt stärka dess politiska profil och egenansvaret på nationell nivå.

3.2.10 Man skulle kunna dra lärdomar om hur kommissionen och medlemsstaterna kan samverka på bästa sätt genom att utnyttja erfarenheterna från de länder som omfattas av ett anpassningsprogram, där en fortlöpande och ingående övervakning genomfördes.

3.2.11 Ett arbetsdokument från GD Ekonomi och finans visar att föga imponerande 41 % av de landsspecifika rekommendationerna genomfördes under tvåårsperioden 2012–2013, och andelen sjönk något mellan åren ⁽¹⁰⁾, vilket kan ge upphov till vissa starka varningssignaler. Vi behöver en utvärdering av orsakerna till klyftan mellan rekommendationerna och genomförandet av dem.

3.2.12 EESK varnar för att strategin med en resultattavla, som är tillbakablickande och ett centralt verktyg för att motivera fördjupade granskningar, inte nödvändigtvis gör det möjligt att upptäcka utvecklingen av obalanser i stockarna som plötsligt kan framkalla en framtida kris. Det finns därför en risk för att beslutsfattarna inte tillhandahåller en stabil grund för att vidta effektiva åtgärder ⁽¹¹⁾ och t.o.m. att deras uppmärksamhet avleds från ett viktigare politiskt fokus.

3.3 Länder i euroområdet som har problem med sin finansiella stabilitet

3.3.1 EESK inser att det finns ett behov av att genom riktad övervakning stödja länder som 1) antingen har eller hotas av allvarliga problem med sin finansiella stabilitet eller med hållbarheten i sina offentliga finanser, eller 2) begär eller mottar ekonomiskt stöd från EU-institutioner, andra medlemsstater eller IMF.

3.3.2 EESK stöder till fullo att alla andra förpliktelser, bl.a. den europeiska planeringsterminen, upphävs om en medlemsstat börjar omfattas av ett makroekonomiskt anpassningsprogram och att medlemsstaten blir föremål för fortlöpande övervakning efter avslutat program.

3.3.3 Processen under den period då en medlemsstat avser att begära ekonomiskt stöd är fortfarande otestad eftersom denna förordning trädde i kraft först efter att de fyra programländerna redan omfattades av ett anpassningsprogram.

3.3.4 EESK uppmanar kommissionen att genomföra och offentliggöra en undersökning av anpassningsprogrammets resultat i de fyra länderna, särskilt för att upptäcka om det uppenbarligen mindre lyckade resultatet för ett av dem kunde ha mildrats genom ett annat tillvägagångssätt från kommissionens sida.

4. Det behövs en mer djupgående vision av EMU:s styrning

4.1 EU är ett av de största och mest välmående ekonomiska blocken i världen, som hittills har överlevt med ett dysfunktionellt system för ekonomisk styrning till följd av beslutet att bilda en ekonomisk och monetär union med en gemensam valuta och penningpolitik och samtidigt bevara en nationell finanspolitik och ekonomisk politik.

⁽¹⁰⁾ ECFIN Economic Brief nr 37, oktober 2014, *Implementing Economic Reforms – are EU Member States responding to European Semester Recommendations.*

⁽¹¹⁾ Daniel Gros och Alessandro Giovannini, Istituto Affari Internazionali nr 14, mars 2014, *The "Relative" importance of EMU Macroeconomic Imbalances in the MIP.*

4.2 EESK anser att Europeiska centralbanken inte kan lämnas att bekämpa den nuvarande recessionen i euroområdet på egen hand. De kvantitativa lättnadsåtgärder som ECB nu inleder måste åtföljas av kraftfullare politiska initiativ från medlemsstaternas sida. Den investeringsplan för Europa som kommissionen har tillkännagett utgör ett nödvändigt men otillräckligt steg i rätt riktning. Utan ytterligare finanspolitisk integration hindrar den nationellt inriktade synen på ekonomisk samordning inom den europeiska planeringsterminen euroområdet från att eftersträva en lämplig finanspolitisk inriktning.

4.3 Genom krisen uppdagades stora brister som utgör ett hot mot eurons existens. Krisen tvingade fram stora reformer av den ekonomiska styrningen, som i all hast utformades och genomfördes genom mellanstatliga avtal snarare än genom gemenskapsmetoden. Skillnader i relativ konkurrenskraft mellan medlemsstaterna i en ekonomisk och monetär union, som tidigare skulle ha bringats i jämvikt genom uppåtgående och nedåtgående valutajusteringar, kan inte åtgärdas endast genom att man vid vite lägger fram rekommendationer och uppmanar till reformer enbart i de medlemsstater som bedöms vara icke konkurrenskraftiga.

4.4 De åtgärder som införts inom ramen för den europeiska planeringsterminen inledde processen med att konsolidera de offentliga finanserna och återskapa trovärdigheten, men det regelbaserade tillvägagångssättet, som visserligen är lämpligt i normala tider, är nu en del av problemet. EESK anser att den ekonomiska styrningen (särskilt i euroområdet) inte längre kan överlåtas enbart till de förordningar som är föremål för denna bedömning. Medlemsstater i svårigheter behöver mer resurser för att ta sig ur recessionens återvändsgränd och säkerställa tillväxt och skapande av arbetstillfällen samt, genom tillväxt, hållbar finanspolitisk konsolidering.

4.5 EESK delar den oro som har utlösts av den årliga rapport om den sociala utvecklingen i Europa som kommissionen nyligen lade fram⁽¹²⁾, där det står att de åtgärder som har vidtagits för att hantera krisen har ökat hushållens ekonomiska problem och skuldsättning och förvärrat fattigdomen och den sociala utestängningen, och att den försämrade sociala situationen under en längre tid har haft en negativ inverkan på allmänhetens tro på och förtroende för regeringarnas och institutionernas förmåga att ta itu med sådana problem. Uppgifterna i kommissionens rapport om arbetets kvalitet (deltidsarbete, osäkert och instabilt arbete) och arbetslösheten, särskilt bland ungdomar, gör ett starkt intryck.

4.6 EESK anser att sociala indikatorer⁽¹³⁾ bör ges en mer framträdande roll i resultattavlan och användas för att reglera budgetpolitiken, med början i planeringsterminen, för att inte undergräva EU:s grundläggande principer – harmonisk och balanserad ekonomisk utveckling, hållbar och miljövänlig tillväxt, en hög grad av ekonomisk konvergens, hög sysselsättning och social skyddsnivå, ekonomisk och social sammanhållning, solidaritet mellan medlemsstaterna – som fastställdes i Romfördragen och därefter förankrades i Maastricht-, Amsterdam- och Lissabonfördragen men inte beaktas i tillräckligt hög grad i finanspakten och alla tillhörande texter.

4.7 För att ge ny innebörd åt integrationen av medlemsstaterna, särskilt av länderna i euroområdet, måste vi föreslå en europeisk strategi för styrning som ger länderna med den tyngsta skuldbördan och noll eller negativ BNP-tillväxt möjlighet att genomföra de investeringar som krävs för att göra produktionssystemen konkurrenskraftiga igen och sätta fart på utvecklingen. I en sådan strategi bör man ta hänsyn till principerna om ekonomisk och social sammanhållning, som är förankrade EU:s grundfördrag.

4.8 En skäligen avvikelse i en medlemsstat från underskottsparametern på 3 % skulle kunna betraktas som ett tillfälligt undantag under ett visst antal år och således inte automatiskt ge upphov till sanktioner. Enligt denna nya strategi för styrning måste kommissionen noggrant undersöka de behov som uttrycks av länder i svårigheter, bedöma huruvida den investeringsplan som medlemsstaten föreslår är lämplig och genomförbar mot bakgrund av de åtaganden som gjorts (stabilitets-/konvergensprogram och nationella reformprogram) inom den europeiska planeringsterminen och godkänna den med Europaparlamentets tillsyn.

4.9 De parametrar som används för att utarbeta budgetar och tolka data måste vara enhetliga och anpassade till varandra och måste tillämpas på alla länder och deras förvaltningar, med ett öppet, begripligt och allmänt känt förfarande. En enda förordning med tydliga och enkla bestämmelser, där det civila samhällets, arbetsmarknadsparternas och de nationella parlamentens deltagande säkerställs, skulle kunna vara tillräcklig.

⁽¹²⁾ *Employment and Social Developments in Europe*, december 2014.

⁽¹³⁾ T.ex. BNP-tillväxt, arbetslöshet, långtidsarbetslöshet, personer som riskerar fattigdom, offentliga investeringar, förhållande mellan priser och löner osv.

4.10 I enlighet med detta tillvägagångssätt bör planeringsterminen omvandlas till en betydande möjlighet för EMU i syfte att återställa det ömsesidiga förtroendet och inleda en gemensam process, vad gäller både strukturreformerna (som man måste enas om för alla länder i euroområdet) och budgeten. Regelverket bör utvecklas i riktning mot en ny budget för euroområdet, och ett gemensamt förfarande för utarbetande bör testas med största möjliga öppenhet och sanningsenlighet gentemot den europeiska allmänna opinionen som vägledande principer.

Bryssel den 19 mars 2015.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 om Europeiska socialfonden, vad gäller en ökning av det inledande förskottet till operativa program som får stöd från sysselsättningsinitiativet för unga

[COM(2015) 46 final]

(2015/C 268/07)

Huvudföredragande: Pavel TRANTINA

Den 12 februari 2015 och den 23 februari 2015 beslutade Europaparlamentet respektive rådet att i enlighet med artikel 164 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 om Europeiska socialfonden, vad gäller en ökning av det inledande förskottet till operativa program som får stöd från sysselsättningsinitiativet för unga

[COM(2015) 46 final].

Den 17 februari 2015 gav kommitténs presidium facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna i uppdrag att utarbeta ett yttrande i ärendet.

Med tanke på ärendets brådskande karaktär utnämnde kommittén vid sin 506:e plenarsession den 18–19 mars 2015 (sammanträdet den 18 mars 2015) Pavel TRANTINA till huvudföredragande och antog följande yttrande med 213 röster för, 1 röst emot och 6 nedlagda röster.

1. Rekommendationer

1.1 EESK välkomnar kommissionens ansträngningar för att kraftigt öka det inledande förskottet när det gäller sysselsättningsinitiativet för unga, som är ett betydande steg framåt. Det bör hjälpa de medlemsstater som har den högsta ungdomsarbetslösheten, och ofta mer omfattande budgetrestriktioner, att börja genomföra sysselsättningsinitiativet för unga på ett effektivt sätt.

1.2 Trots att EESK vid upprepade tillfällen har framfört tvivel beträffande de belopp och finansieringsmetoder⁽¹⁾ som fastställts för ungdomssysselsättnings- och ungdomsgarantiinitiativen delar kommittén kommissionens åsikt att Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden (ESF) behöver modifieras i linje med det förslag som lagts fram.

1.3 Kommittén är övertygad om att detta initiativ bör uppmuntra medlemsstaterna att prioritera kampen mot ungdomsarbetslösheten i sina nationella budgetar. Byråkratiska förfaranden får varken hindra en effektiv utbetalning av de 6 miljarder euro som anslagits till sysselsättningsinitiativet för unga eller fördröja andra initiativ som syftar till att effektivt bekämpa den rådande ungdomsarbetslösheten.

1.4 EESK anser att sysselsättningsinitiativet för unga innebär en möjlighet att utvärdera det framtida arbetet i medlemsstaterna – de offentliga arbetsförmedlingarna måste bli mycket mer proaktiva, det måste skapas bättre synergier mellan utbildning, fortbildning och aktörerna på arbetsmarknaden, och ungdomarna måste på lämpligt sätt och utan dröjsmål informeras om sina rättigheter och möjligheter.

⁽¹⁾ EUT C 271, 19.9.2013, s. 101.

1.5 EESK uppmanar starkt det organiserade civila samhällets deltagande i utformningen och övervakningen av de nationella programmen med koppling till sysselsättningsinitiativet för unga på partnerskapsbasis. EESK vill erinra om sitt långa engagemang på ungdomsarbetslöshetsområdet. Kommittén är övertygad om att man genom att involvera arbetsmarknadsparterna i en tillväxtstrategi, arbetsmarknadsreformer, utbildningsprogram och reformer av den offentliga förvaltningen, samt genom att involvera ungdomsorganisationerna i genomförandet av ungdomsgarantin, kommer att säkerställa samtycke från stora delar av befolkningen och därmed trygga den sociala stabiliteten ⁽²⁾.

1.6 EESK uppmanar kommissionen att noggrant övervaka utmaningarna för genomförandet av sysselsättningsinitiativet för unga och framför allt ungdomsgarantin. Övervakningsprocessen bör inte bara baseras på kvantitativa analyser utan också på mer kvalitativa indikatorer.

1.7 Det behövs större investeringar i utbildning för att främja en politik för livslångt lärande och i slutändan ingå i en övergripande strategi för utbildning. Praktikprogram och lärlingsutbildningar bör hålla hög kvalitet. Praktikprogram bör bygga på inlärningsmål och helst ingå i läroplanerna. De bör inte ersätta skapandet av nya arbetstillfällen.

1.8 Kommittén är övertygad om att kommissionen, medlemsstaterna och Europaparlamentet, i samarbete med arbetsmarknadens parter och andra organisationer i det civila samhället, måste spela en central roll för att garantera en sund EU-budget som kan främja skapandet av arbetstillfällen för ungdomar.

2. Bakgrund

2.1 Sysselsättningsinitiativet för unga föreslogs av Europeiska rådet 2013, med en budget på 6 miljarder euro för perioden 2014–2020. Det bör särskilt stödja ungdomar som inte ägnar sig åt utbildning, fortbildning eller förvärvsarbete i de regioner inom EU som hade en ungdomsarbetslöshet på mer än 25 % år 2012 genom att integrera dem på arbetsmarknaden.

2.2 Medlen inom ramen för sysselsättningsinitiativet för unga bör därför användas för att förstärka och påskynda åtgärderna i ungdomssysselsättningspaketet från 2012. I synnerhet finns medel tillgängliga för EU-länder som behöver finansiera åtgärder för att, i stödberättigade regioner, genomföra den rekommendation om ungdomsgarantin som antogs av rådet (sysselsättning och socialpolitik) 2013.

2.3 I december 2014 uppgick ungdomsarbetslösheten till 21,4 % i EU-28 och till 23,0 % i euroområdet ⁽³⁾, medan den i vissa länder fortfarande ligger på en oacceptabelt hög nivå – över 40 % eller till och med 50 %. Även om dessa siffror långsamt är på väg neråt är de fortfarande mycket högre än före krisen, och för ungdomarnas del är krisen fortfarande inte över. Mer än hälften av alla unga européer anser att ungdomarna i deras land har marginaliserats och utestängts från det ekonomiska och sociala livet till följd av krisen ⁽⁴⁾.

2.4 Ett år efter antagandet av ESF-förordningen om sysselsättningsinitiativet för unga är resultaten inte i nivå med förväntningarna. Tidigareläggningen av åtagandena med koppling till sysselsättningsinitiativet för unga och de andra särskilda åtgärderna i initiativet har inte lett till den snabba mobilisering av medel från initiativet som man hade väntat sig. Bland de huvudsakliga skäl som anges är den pågående förhandlingsprocessen avseende de relevanta operativa programmen och införandet av genomförandeordningarna i medlemsstaterna. Andra skäl är den begränsade kapaciteten hos myndigheterna att utlysa ansökningsomgångar för projekt och att behandla ansökningar skyndsamt samt bristen på tillräcklig förfinansiering för att inleda nödvändiga åtgärder.

⁽²⁾ EUT C 424, 26.11.2014, s. 1.

⁽³⁾ Ungdomsarbetslöshetssiffrorna från Eurostat.

⁽⁴⁾ Europaparlamentet (2014), Eurobarometerundersökningen European Youth in 2014.

2.5 Detta förslag bör ta itu med denna och andra utmaningar. Förslaget innebär att det inledande förskott som ställs till förfogande från det särskilda anslaget för sysselsättningsinitiativet för unga under 2015 ökas till cirka en miljard euro. Detta ändrar inte den allmänna finansiella profilen för nationella anslag som redan har avtalats, utan innebär bara att man föreslår att man ska tidigarelägga de anslag som redan har fastställts i EU:s budget för sysselsättningsinitiativet för unga. Det aktuella förslaget ökar därför medlemsstaternas flexibilitet när det gäller att få tillgång till denna finansiering och mobilisera den på ett mer genomgripande sätt.

3. Särskilda kommentarer

3.1 *Sysselsättningsinitiativet för unga och rätten till högkvalitativa möjligheter för ungdomar*

3.1.1 Åtgärder som finansieras inom ramen för sysselsättningsinitiativet för unga bör bygga på en rättighetsbaserad syn på ungdomar och sysselsättning, eftersom det särskilt i tider av djup kris är viktigt att man inte låter kvaliteten på ungdomars sysselsättning komma i andra hand. Projekt inom ramen för sysselsättningsinitiativet för unga bör bidra till att främja arbetstillfällen av god kvalitet. Det finns allt fler belägg för att tillfälliga anställningar och deltidsarbete i vissa medlemsstater blir ett tvång snarare än ett frivilligt alternativ för ungdomar.

3.1.2 Praktik- och lärlingssystem ska utvidgas ytterligare inom ramen för sysselsättningsinitiativet för unga. Praktikprogram bör hålla god kvalitet och utgöra en värdefull och användbar arbetslivserfarenhet för ungdomar. Praktikprogram bör bygga på inlärningsmål och helst ingå i läroplanerna. De bör underlätta övergången från utbildning till arbete men får inte ersätta skapandet av nya arbetstillfällen. Företag bör uppmuntras att anställa praktikanter efter praktikens slut.

3.2 *Partnerskapsprincipen*

3.2.1 EESK vill starkt betona vikten av att de operativa programmen (inklusive de som finansieras genom ESF och därmed finansierar sysselsättningsinitiativet för unga) inriktas på "partnerskapsvänliga" insatser och åtgärder. Likabehandling och pluralism i partnerskapen, riktade partnerskap för riktade program samt mer omfattande kapacitetsuppbyggnad bör utgöra viktiga riktlinjer⁽⁵⁾. EESK anser att övervakningskommittéerna, i egenskap av partnerskapsinstrument som även involverar det organiserade civila samhället, bör användas för lämpliga diskussioner om och övervakning av hur sysselsättningsinitiativet för unga genomförs i medlemsstaterna.

3.2.2 En minskad ungdomsarbetslöshet kan endast uppnås med hjälp av ett verkligt sektorsövergripande tillvägagångssätt och utvecklingen av effektiva partnerskap mellan företag, ungdomssektorn, civilsamhällesorganisationer, offentliga arbetsförmedlingar, utbildningsanordnare samt lokala och regionala myndigheter.

3.2.3 För att hantera ungdomsarbetslöshetens mångfasetterade karaktär, bidra till utformningen av skräddarsydda tjänster och garantera att man bättre når ut till ungdomar – särskilt de mest utsatta, som befinner sig långt från arbetsmarknaden – bör ungdomar och ungdomsorganisationer engageras i utformningen, övervakningen och, i tillämpliga fall, genomförandet av de åtgärder som finansieras genom sysselsättningsinitiativet för unga på nationell, regional och lokal nivå.

3.2.4 Ungdomsorganisationer och ungdomsföreträdare skulle också kunna underlätta kommunikationen: de kan hjälpa till att identifiera ungdomar som kan få stöd genom de åtgärder som vidtas inom ramen för sysselsättningsinitiativet för unga, bekämpa ungdomsarbetslösheten och informera ungdomar om systemens möjligheter.

3.3 *De offentliga arbetsförmedlingarnas roll i genomförandet av sysselsättningsinitiativet för unga*

3.3.1 Arbetsmarknadsstrategier som uppmuntrar tidiga insatser för att hjälpa unga att komma in på arbetsmarknaden är till fördel för hela deras yrkesverksamma liv. Det är emellertid också mycket svårt för ungdomar att stanna kvar på arbetsmarknaden efter deras första erfarenhet, och därför bör yrkesvägledning finnas till hands för ungdomar på längre sikt.

⁽⁵⁾ EUT C 44, 15.2.2013, s. 23.

3.3.2 För att vara effektiva måste åtgärder inom ramen för sysselsättningsinitiativet för unga, särskilt ungdomsgaranti-systemen, kombineras med en ökning av de offentliga arbetsförmedlingarnas administrativa kapacitet. Det räcker inte att bara ge dagens misslyckade system nya namn. En rättvis och inkluderande ungdomsgaranti bör säkerställa en snabb övergång från skola till arbetsliv genom att erbjuda skraddarsydd yrkesvägledning som leder till högkvalitativa erbjudanden till alla ungdomar.

3.4 *Behovet av samstämmighet*

3.4.1 Åtgärder inom ramen för sysselsättningsinitiativet för unga bör inte bara omfatta omedelbara åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten, utan också ha som mål att minska ungdomsarbetslösheten på medellång och lång sikt, vilket kräver långsiktiga riktade investeringar.

3.4.2 Nedskärningar i ungdomstjänster och sociala tjänster strider mot andemeningen i sysselsättningsinitiativet för unga och undergräver potentialen i åtgärderna mot ungdomsarbetslösheten.

3.4.3 För att möta de olika behoven hos alla ungdomar, särskilt de mest utsatta, bör projekt som finansieras genom sysselsättningsinitiativet för unga vara en del av ett samordnat åtgärdspaket som omfattar flera stödmekanismer. Tillgång till sociala system bör garanteras för ungdomar, och atypiska anställningsformer bör regleras för att motverka vissa negativa effekter av den otrygghet som är en följd av sådana arbeten. Dessutom behöver man göra särskilda satsningar på att bekämpa diskriminering på arbetsmarknaden på grund av ålder, kön, invandrabakgrund och andra orsaker.

3.4.4 Sysselsättningsinitiativet för unga bör inte hindra medlemsstaterna från att använda medel från Europeiska socialfonden för att finansiera bredare projekt som rör ungdomar, särskilt inom området fattigdom och social delaktighet. EESK uppmanar kommissionen att övervaka användningen av medel från Europeiska socialfonden i ungdomsrelaterade projekt.

3.5 *Från utbildning till arbete och från arbete till utbildning*

3.5.1 På grund av de snabba förändringar som förutspås äga rum på arbetsmarknaden är kraftfulla investeringar i utbildning nu viktigare än någonsin. Därför bör kompetensstrategierna inte bara ha till syfte att tillgodose arbetsmarknadens behov, utan också erkänna färdigheter som förvärvats genom icke-formell utbildning, främja en politik för livslångt lärande och i slutändan ingå i en övergripande strategi för utbildning.

3.5.2 Övergången mellan utbildning och arbete kan också underlättas genom ett smart varvat system som kombinerar utbildning och arbete, vilket skulle ge ungdomar möjlighet att få sin första arbetslivserfarenhet parallellt med utbildning av god kvalitet.

3.5.3 Att utveckla sin företagarkompetens och sina övergripande färdigheter kan vara ett bra sätt för unga människor att bli aktiva och innovativa medborgare. Företagande måste också ses som en realistisk möjlighet till sysselsättning för ungdomar. Åtgärder måste vidtas för att ta itu med de svårigheter som ungdomar ställs inför när de startar egna företag, t. ex. svårighet att få tillgång till kredit, avsaknaden av en miniminivå av socialt skydd för unga företagare, samt avsaknaden av stöd från utbildningssystem och förvaltningsstrukturer.

3.5.4 Det sociala företagandet måste också främjas med hänsyn till dess förmåga att skapa arbetstillfällen och bidra till samhällsutvecklingen, stödja miljömässig hållbarhet och skapa socialt kapital.

3.6 Kvalitetsövervakning

3.6.1 EESK uppmanar kommissionen att noggrant övervaka de utmaningar för genomförandet av sysselsättningsinitiativet för unga – och inte minst för ungdomsgarantin – som identifierades i 2014 års landsspecifika rekommendationer beträffande kvaliteten på erbjudanden, bristen på aktiva åtgärder riktade till ungdomar som varken arbetar eller studerar, de offentliga arbetsförmedlingarnas administrativa kapacitet och bristen på effektiva kontakter med alla berörda parter.

3.6.2 Övervakningsprocessen bör inte bara baseras på kvantitativa analyser utan också på mer kvalitativa indikatorer. Detta skulle inte bara göra det möjligt att identifiera åtgärder som inte skulle vara effektiva för att få in ungdomar på arbetsmarknaden, utan även att identifiera orsakerna till att dessa åtgärder inte får önskat resultat.

3.6.3 EESK välkomnar sysselsättningskommitténs ram med indikatorer för övervakning av ungdomsgarantin. Dessa indikatorer är mycket ambitiösa och kommer att kräva ett omfattande administrativt arbete från de nationella myndigheternas sida. Medlemsstaterna måste ta ansvaret för att säkerställa en effektiv insamling av uppgifter.

3.7 Utvidgning av sysselsättningsinitiativet för unga

3.7.1 Sysselsättningsinitiativet för unga ger medlemsstaterna möjlighet att utvidga de politiska åtgärderna till ungdomar som är upp till 30 år gamla. Medlemsstaterna bör beakta denna möjlighet när de övervakar och utvärderar sysselsättningsinitiativet för unga i respektive land.

3.8 Skapande av arbetstillfällen

3.8.1 Det behövs sysselsättningsfrämjande makroekonomiska strategier med syftet att öka investeringarna och tillväxten. Offentliga investeringar i infrastruktur och socialt skydd kan öka sysselsättningsmöjligheterna, samtidigt som investeringar i specifika och innovativa sektorer, såsom den gröna ekonomin och IKT-industrin, kan garantera hållbar tillväxt och skapande av högkvalitativt arbete för ungdomar. En ungdomsvänlig finanspolitik, särskilt för att stödja sådana riktade insatser på efterfrågesidan, måste vara ett led i denna bredare strategi för att ta itu med krisens konsekvenser för ungdomar.

Bryssel den 18 mars 2015.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd mot följderna av tillämpning av extraterritoriell lagstiftning som antas av ett tredjeland, och åtgärder som grundar sig på eller är en följd av denna lagstiftning (omarbetning)

[COM(2015) 48 final – 2015/0027 (COD)]

(2015/C 268/08)

Den 12 februari 2015 och den 4 mars 2015 beslutade Europaparlamentet respektive rådet att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd mot följderna av tillämpning av extraterritoriell lagstiftning som antas av ett tredjeland, och åtgärder som grundar sig på eller är en följd av denna lagstiftning (omarbetning)

[COM(2015) 48 final – 2015/0027 (COD)].

Eftersom kommittén till fullo ställer sig bakom förslaget, som inte föranleder några särskilda kommentarer, beslutade EESK vid sin 506:e plenarsession den 18—19 mars 2015 (sammanträdet den 18 mars 2015) med 165 röster för, 1 röst emot och 6 nedlagda röster att avge ett positivt yttrande om förslaget.

Bryssel den 18 mars 2015.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE

ISSN 1977-1061 (elektronisk utgåva)
ISSN 1725-2504 (pappersutgåva)

Europeiska unionens publikationsbyrå
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

SV